

**ГОДИШЊАК БИБЛИОТЕКА
СРЕМА
ЗА 2022. ГОДИНУ
БРОЈ 23**

**БИБЛИОТЕКА
„ГЛГОРИЈЕ ВОЗДРОВИЋ“**

2023.

ГОДИШЊАК БИБЛИОТЕКА СРЕМА
ЗА 2022. ГОДИНУ
БР. 23

Издавачи:

Подружница библиотекара Срема
Библиотека „Глигорије Возаровић“

За издавача Слободан Кекић

Главни и одговорни уредник Милијана Дмитровић Торма,
Библиотека „Глигорије Возаровић“ Сремска Митровица

Редакција:

Радмила Марковић, НБ „Др Ђорђе Натопшевић“ Инђија
Ружица Станковић, Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица
Драгана Тојага, НБ „Доситеј Обрадовић“ Стара Пазова

Штампа: Komazec doo, Инђија

СР Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске Нови Сад
02(497.113)

ГОДИШЊАК библиотека Срема за ...годину / главни и
одговорни уредник Милијана Дмитровић Торма. – год. 1
(1997) Сремска Митровица : Подружница Библиотекара
Срема ; Библиотека „Глигорије Возаровић“, 1997 - . –
фотогр. ; 21

Годишње
ISSN 1450-5592
COBISS:SR-ID 180711175

Садржај:

РЕЧ УРЕДНИКА.....	7
Душанка Милорадић, Мирјана Делић Јавне библиотеке у Срему у 2022. години.....	9

НАША ПРАКСА

Марија Вучковић Библиотеке у сарадњи са центрима за социјални рад.....	29
Александар Градић Јавна библиотека као информациони центар локалне заједнице.....	34
Милијана Дмитровић Торма О изложби <i>Библиотекар-писац</i>	42
Драгана Ђорђевић, Маја Зорић, Алекса Кондић Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ – ново обличеј споменика културе кроз призму модерне библиотеке.....	47
Марина Крањчевић, Ивана Костадиновић Пут ка модерној библиотеци.....	54
Невена Наић Чаролија читања у библиотеци.....	61

СРЕМ, НАШ ЗАВИЧАЈ

Борка Беуковић Ћосић Културно наслеђе породице Василић у Библиотеци „Глигорије Возаровић“.....	65
Славица Варничић Завичајна издавачка делатност Народне библиотеке „Симеон Пишчевић“ у Шиду, од регионалног до националног значаја.	71
Милица Петровић Sunò e Rromengo (Ромски сан).....	76

СТРУЧНИ РАДОВИ

Јелена Видаковић

Етика у библиотечко-информационој делатности.....83

ГОДИШЊИЦЕ

Јована Бакајлић

„Ми ти гробу камен дасмо“-135 година од подизања споменика
Филипу Вишњићу.....91

Милијана Дмитривић Торма

Годишњак библиотека Срема- 25 година од првог броја.....98

Биљана Митровић

Стваралаштво Петра Кранчевића- 60 година од оснивања
Музичке школе „Петар Кранчевић“.....104

Вера Новковић

Српска читаоница од устава до навијача културе.....111

IN MEMORIAM

Весна Петровић

Марица Божовић.....119

ИЗВЕШТАЈИ

Бранислав Јовичић

Свечано уручена награда "Борислав Михајловић Михиз" за
драмско стваралаштво за 2022. годину.....121

Вера Новковић

60. Сабор библиотекара Срема.....125

Ружица Станковић

Извештај о раду Подружнице библиотекара Срема за 2022.
годину.....130

Бранислава Танасић

23. Сусрети библиографа у спомен на др Георгија
Михаиловића.....132

Драгана Тојага

Видљивост библиотека на културној мапи Србије.....134

**БИБЛИОГРАФИЈА ПРИЛОГА О БИБЛИОТЕКАРСТВУ
У СРЕМСКОЈ ШТАМПИ У 2022. ГОДИНИ**

Душанка Милорадић

„СРЕМСКЕ НОВИНЕ“ 141

ЗАПОСЛЕНИ.....147

РЕЧ УРЕДНИКА

Нови број *Годишњака*, 23. по реду, донео је нова сазнања, свеже идеје и пружио увид у све активности сремских библиотека током 2022. године. Неки стари облици рада, заоденути у ново рухо, отворили су другачије видике и приступе у раду.

Рубрика *Наша пракса* донела је различите приче из сремских библиотека, од сарадње са другим установама и удружењима и формирања библиотека као информативних центара својих средина, до устаљених библиотечких активности, изложби и радионица за децу. Усељење у нове просторије је значајна вест за библиотечки свет, јер није чест случај да једна библиотека добије „архитектонски бисер”, чиме су могли да се похвале румски библиотекари и обогате странице ове рубрике својим примером.

На културно и историјско богатство нашег завичаја, специфичности и разноликости указали су радови из рубрике *Срем, наш завичај*.

Година 2022. испуњена је великим годишњицама значајним за библиотекарe Срема. Српска читаоница у Иригу обележила је 180 година постојања. Заједничким деловањем прославили смо 60 година Сабора библиотекара Срема и 50 година рада Подружнице библиотекара Срема, једине која је радила и онда када Библиотекарско друштво Србије није. И наше сремско гласило, *Годишњак* прославио је 25 година од првог броја.

Незаобилазни сремски сусрети, извештаји о њима и један стручни рад употпунили су овај нешто обимнији број.

Још једном смо показали да смо вредни, пуни елана, кретивни, богати знањем и духом и да удружени радимо боље. Радити као библиотекар значи радити у потпуној слободи, на извору знања у једном мору информација којима градимо и надграђујемо првенствено себе, а онда и своју околину. Да ли

смо добро искористили сопствене ресурсе и потенцијале у прошлој години? Читајући радове, рекла бих да јесмо. Својим деловањем показали смо да смо не само потребни, већ и неопходни за културни опстанак и развитак својих локалних средина, удружени и читавог региона. Ентузијастички, занесењаци, реалисти, учењаци, најразличитији, а опет врло слични, изнедрили смо још један број нашег часописа.

Милијана Дмитровић Торма

Душанка Милорадић
Мирјана Делић
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица
maticna@bgvsm.org.rs

ЈАВНЕ БИБЛИОТЕКЕ У СРЕМУ У 2022. ГОДИНИ

Библиотеке Срема су прошле године бројним активностима и различитим садржајима реализовале функцију културног и информационог центра својих заједница. Пратећи савремене трендове у билиотекарству и потребе корисника, сремске библиотеке су биле активне на унапређењу културе читања и задовољавању културних и информационих потреба грађана из домена библиотечко-информационе делатности.

У протеклој години обележени су јубилеји - 180 година Српске читаонице у Иригу, 60 година Сабора библиотекара, 50 година организовања рада Подружнице библиотекара Срема и 25 година од првог броја Годишњака библиотека Срема.

Мрежу библиотека Срема у 2022. години чиниле су седам јавних библиотека у Инђији, Иригу, Пећинцима, Руми, Старој Пазови, Сремској Митровици и Шиду, 20 огранака у насељеним местима, 50 основношколских, 17 средњошколских, једна библиотека општег типа и седам специјалних библиотека. У Централни регистар НБС током прошле године уписане су библиотеке ССШ „Борислав Михајловић Михиз“ у Иригу и СШ „Др Ђорђе Натошевић“ у Инђији.

Књижни фондови

Фондови јавних библиотека Срема својим обимом, садржајем и доступношћу задовољавају културне, образовне, научне и друге потребе корисника различитог узраста, образовног и културног нивоа. У складу са тим битно је набављати и редовно обнављати фондове актуелним и разноврсним књигама и периодичним публикацијама у довољном броју.

На крају 2022. године јавне библиотеке Срема располагале су књижним фондом од 638.352 књиге, односно са 2 књиге по становнику, што је за 3 % више у односу на 2021. годину.

Место	Број књига		Набавка књига	
	2021.	2022.	2021.	2022.
Инђија	113.804	117.658	2.528	2.919
Ириг	47.771	49.008	1.281	1.233
Пећинци	47.187	51.661	934	1.291
Рума	72.647	73.370	1.641	1.358
С.Митровица	120.330	124.941	3.880	3.895
С.Пазова	179.592	181.706	3.948	3.330
Шид	38.722	40.008	1.858	1.694
Укупно:	620.053	638.352	16.070	15.720

Табела 1. Књижни фондови и набавка књига

Прошле године сремске библиотеке су, свим видовима набавке (куповина, откуп, поклон) обогатиле своје фондове са 15.720 књига. Набавка је мања за 350 књига у односу на претходну, 2021. годину. Обим набавке приновљених књига износио је 50 % од стандардне годишње набавке за Срем. Највише књига набавила је библиотека у Сремској Митровици - 52%, Старој Пазови - 44 % од предвиђеног стандарда, а за

њом следе библиотеке у Инђији, Шиду, Руми, Пећинцима и Иригу.

Место	куповина	откуп	поклон
Инђија	755	791	1.373
Ириг	469	349	415
Пећинци	712	374	205
Рума	241	731	386
С.Митровица	387	1.373	2.115
С.Пазова	962	1.487	881
Шид	519	564	611
Укупно:	4.045	5.689	5.986

Табела 2. Структура набавке књига

У укупној набавци и даље великим процентом учествује поклон. Куповином је приновљено 4.045 књига што је само 26 % укупне набавке, а поклоном 11.675 (у овај број улази и 5.986 књига добијених откупом Министарства културе). Значајну улогу у умањивању негативног ефекта недовољног обима буџетских средстава за набавку књига од стране локалне самоуправе и даље има поклон од Министарства културе и информисања и средства добијена од Покрајинског секретаријата за културу.

Сремске библиотеке су биле ажурне у прикупљању, уређењу, обради и презентацији завичајних збирки које су на крају 2022. године бројале 11.700 књига. Поред књига, завичајне фондове чине серијске публикације и некњижна грађа чију су дигитализацију започеле многе библиотеке у региону Срема. У електронски регистар културних добара евидентиране су старе српске књиге јавних библиотека Срема.

Корисници и коришћење књига

Библиотеке су својим фондовима, услугама и културним програмима настојале да унапреде квалитет живота у локалној средини.

У 2022. години јавне библиотеке Срема су имале 16.255 уписаних корисника или 2.044 мање него у претходној години. Када су у питању корисници, неопходно је разликовати активне чланове (кориснике који имају важећу чланску карту из претходне године а које јавне библиотеке приказују у својим извештајима као уписане кориснике) од новорегистрованих корисника који подразумевају чланове уписане само у години за коју се ради извештај.

Место	Број уписаних корисника		Број коришћених књига	
	2021.	2022.	2021.	2022.
Инђија	2.057	2.668	31.482	52.290
Ириг	979	822	17.495	14.508
Пећинци	1.108	1.095	9.625	10.853
Рума	2.323	1.195	21.266	16.655
С.Митровица	4.973	4.076	62.649	46.613
С.Пазова	4.179	3.798	60.024	58.889
Шид	2.680	2.601	12.876	14.420
Укупно:	18.299	16.255	215.417	214.228

Табела 3. Корисници и коришћење књига

Процент обухваћености становништва чланством 5,2 % је недовољан с обзиром да стандард предвиђа упис најмање 12% укупног броја становника.

Највећи број корисника и даље чине деца до 14 година. Висок проценат учешћа деце у укупном чланству у јавним библиотекама условио је бесплатан упис деце предшколске групе, ђака првака и свих ученика основних школа на територији своје општине као и акције које библиотеке организују поводом ускршњих празника, у недељи одржавања Међународног сајма књига, у месецу књиге, обележавања Међународног дана књиге за децу, Светског дана књиге и сл.

Мањи број уписаних корисника утицао је на смањење прочитаних књига. У 2022. години библиотеке Срема евидентирале су коришћење 214.228 књига, или 1.189 мање у односу на претходну годину. Сваки читалац је у просеку прочитао 13 књига, а обрт књижног фонда 0,3 говори да библиотеке у својим фондovima имају доста неактуелних књига.

Све библиотеке, осим своје примарне делатности, имају на располагању рачунаре са интернетом на услузи корисницима, као и веб сајтове којима информичу кориснике о активностима и програмима који се организују током године. Корисницима библиотека које су аутоматизовале позајмицу омогућено је наручивање и резервација књига путем интернета преко сервиса „Моја библиотека“.

Издавачка делатност

Библиотеке Срема имају развијену издавачку делатност, било да се објављивање врши континуирано или са мањим или већим прекидима.

Издавачка делатност НБ „Др Ђорђе Натошевић“ у Инђији богатија је за пет нових наслова. Издата је књига

песама „Где је сутра“ / Симо Поткоњак, збирка поезије за децу „Први мрав на месецу“ / Милан Гвозденовић, Зборник поезије са Међународног књижевног фестивала Инђија ПРО ПОЕТ 2022, „Ничија Срећа“ / Симо Поткоњак и „Око моје коже“ / Весна Чортан.

Српска читаоница у Иригу је прошле године издала пет књига – два зборника, Зборник радова са стручног скупа одржаног у манастиру Велика Ремета и „Михизов век“ – зборник поводом 100 – годишњице пишчевог рођења, стручну књигу, „Рукописна књига у библиотекама фрушкогорских манастира“ - каталог / Весна Петровић, Дубравка Симовић, роман „Моја колонија“ / Жељко Марковић и књигу драме / Ива Брдар.

Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ у Руми је такође издала пет књига: „Људски додир“ / Саша Гавриловић, „Масонска миса“ / Иван Новчић, „Више од једног живота“ / Милка Богдановић, „На ободу наших мисли“ / Ненад Живановић и „2 Киклопа и 3д наочаре“ / Тоша Борковић.

Народна библиотека „Симеон Пишчевић“ у Шиду је издавач две књиге „Живот је само трен – опрости Господе“ / Ђорђе Воларевић и „Књига која је чувала тајну“ / Петар Терек.

Библиотека „Глигорије Возаровић“ је издала Годишњак библиотека Срема.

Културна делатност

Током 2022. године реализоване су различите манифестације: изложбе, књижевне вечери и промоције, предавања, програми за децу, јубилеји, забавни програми и остале акције и програми који имају за циљ подстицање читања и промовисање библиотечких услуга. Велика пажња је посвећена раду са децом, те су библиотеке организовале

групне посете предшколаца и ђака првака, школски час у библиотеци, књижевне сусрете са дечјим писцима и радионице које су организоване током целе године у намери да приближе књигу деци и створе код њих лепу навику читања. Све библиотеке Срема су изложбама и другим пригодним програмима обележавале значајне јубилеје и остале важне догађаје као што су школска слава Свети Сава, 8. март - Дан жена, Ускрс, Национални дан књиге, Светски дан књиге, Међународни дан књиге за децу и друге значајне годишњице.

Летопис културних догађаја у библиотекама Срема

НБ „Др Ђорђе Натошевић“, Инђија

Промоције

10.3. Представљање књиге „Све моје сестре“ Лауре Барна

17.3. Представљање књиге Милијане Барјактаревић „Да причамо са Милијаном“

31.3. Представљање књиге „Несан“ Жељке Аврић

14.4. Представљање књиге „Поље ветрова“ Мирослава Кусмука

19.4. Представљање књиге „Брак, деца, породица: много питања и понеки одговор“ и представљање „Најчешће грешке у васпитању деце“ Влајка Пановића

26.5. Представљање књиге „Санке љубави“ и „Шапат душе“ Ане Вукајловић

5.7. Представљање књиге „Никита Миливојевић: Ја овде силазим“ Оливере Милошевић

29.9. Представљање књиге „Док светац бди“ Љиљане Шарац

- 6.10. Представљање књига „С оне банде моје горе“, „С ове банде моје горе“ и „Кастигуља“ Јасенке Лаловић
13.10. Представљање књиге „Међународно кривично правосуђе: два лица правичности“ Миодрага Ћуића
8.12. Представљање књиге „Венеди II: зов звери“ Новице Гргуревића
22.12. Представљање књиге „Сетило се мајке“ Бранкице Дамјановић

Програми за децу

- 2.4. Међународни дан књиге за децу, имали су могућност учлањења са попустом од 50%.
7.4. Културно образовни програм „Тајне читања“
30.6-4.8. Летњи програм
3-9.10 Дечја недеља „Шта детету треба да расте до неба“

Остали програми

- Од 8. до 13. септембра одржан пети Међународни књижевни фестивал „ИНЂИЈА ПРО ПОЕТ“
28.2. поводом Националног дана књиге (и Дана Народне библиотеке Србије), Библиотека је припремила акцију где су сву грађани општине Инђија имали могућност учлањења од 50%.

Српска читаоница у Иригу

Промоције

- 24.2. „Сећања и љубави“, песника и кантаутора Александра Токовића

- 24.3. „Несан“, ауторке Жељке Аврић
- 20.4. „Бјели шал“, Мирослава Кусмука и збирка приповедака „Поље ветрова“, Марка Ковачевића
- 14.9. Песничко вече поводом отварања 30. Пударских дана, представљен књижевни рад Јасне Миленовић
- 20.9. Промоција књига Љиљане Шарац
- 9.11. Вече поезије, музике и песме, песници Мирослав Бата Нинковић и Игор Садрија
- 25.11. Представљање монографије „Лековите воде Војводине“

Програми за децу

- 14.3. Азбука ношње
- 21.3. Светски дан поезије
- 4.4. Међународни дан дечје књиге
- 29.4. Сви прваци учлањени бесплатно
- 4.10. Дечја недеља у Читаоници
- 15.11. „Како да постанем члан Библиотеке“, бесплатно учлањење
- 16.11. Отворена изложба ликовних радова „Мостови повезују обале и људе“
- 15.12. Новогодишњи концерт ученика музичке школе „Тоша Андрејевић“ из Руме

Остали програми

- 14.1. Дан Св. Василија
- 14.2. Крсна слава Св. Трифун
- 15.2. Српска Читаоница одликована Сретењским орденом првог степена
- 18.2. „Музички мостови“, концерт

16.3. Отворена изложба „Франц Шамс- Историја Срема и Петроварадина“

1.4. „Госпођа министарка“ у Српској читаоници

8-9.4. Стручни скуп „Видљивост библиотека на културној мапи Србије“, у Малој Ремети

10.5. Стручни скуп „Манастирске и црквене библиотеке чувари културне баштине“

10.6. Концерт музичке школе

16.6. Пројекат Читаонице представљен у Сремској Митровици

8.7. Отворена изложба у Владичанском двору у Сремским Карловцима „Рукописне књиге у библиотекама фрушкогорских манастира“, аутори Весна Петровић и Дубравка Симовић

20.7. Представљен пројекат Српске Читаонице у Иригу „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“ ауторке Весне Петровић

10.9. Концерт новосадског дувачког квинтета „WINDS&DJ“

6-7.10. Сабор библиотекара Срема- обележено 60 година постојања

12.10. У Галерији Атријум Библиотеке града Београда отворена изложба „Рукописне књиге у библиотекама фрушкогорских манастира“, аутори Весна Петровић и Дубравка Симовић

17.10. Уручена награда „Борислав Михајловић Михиз“

22.10. У Михизовој родној кући одржан научни скуп поводом стогодишњице његовог рођења

28.10. У Римској дворани Библиотеке града Београда представљен је пројекат „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“, аутора Весне Петровић

4.11. Монодрама „Жена из Порто Пима“

12.11. У Народној библиотеци „Илија М. Петровић“, у Пожаревцу представљен је „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“ и отворена изложба „Рукописне

књиге у библиотекама фрушкогорских манастира“, аутори Весна Петровић и Дубравка Симовић

14.11. Дан Општине

18.11. Манифестација „Мачков дан младог португизера“

22.11. Гостовање представе „Гиденев чвор“

4.12. Концерт тамбурашког оркестра КУД “Бриле“, Беочин и „Музичке радионице 50+“, Нови Сад

6.12. Историјски архив Зрењанин, представљање пројекта „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“ и отворена изложба „Рукописне књиге у библиотекама фрушкогорских манастира“, аутори Весна Петровић и Дубравка Симовић

22.12. У Градској библиотеци у Вршцу представљен је „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“ и отворена изложба „Рукописне књиге у библиотекама фрушкогорских манастира“, аутори Весна Петровић и Дубравка Симовић

Народна библиотека Пећинци

Промоције

5.6. „Златна жила“, Љиљана Шарац

29.9. „Битка“, Иван Гмизић

Програми за децу

21.3. Литерарна радионица „Дружина дугиних боја“, Радован Дрљача

2.4. Обележен Међународни дан дечје књижевности

2.10. Дечја недеља радионица „Ђак библиотекар“

12.12. Радионица „Чаролија читања“, аутор Милица Јовановић

Остали програми

3.11. Предавање на тему борбе против трговине људима

Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ Рума

Промоције

10.2. Промоција књиге „Птица раширених крила“ Снежане Константиновић

6.7. Промоција књиге „Први српски Codex Diplomaticus“ Здравка Малбаше

11.7. Промоција збирке песама „Годови блискости“ Наташе Бундаломикић

17.8. Промоција романа „Људски додир“ Саше Гавриловић

24.8. Промоција књиге „Голмани stoleћа од Југославије до Србије 1920-2020“ Марка Надалина

5.11. V Књижевна колонија „Поезија и матерњи језик“

17.11. Поетско-музичко вече „Између редова“

25.11. Поетско вече и промоција књиге поезије „Мали рубин“, Весне Стојаковић

15.12. Вече сатиричних и шаљивих стихова, песник Василије Јовановић

20.12. Промоција књиге „Како сам смршао 60кг (без таште и хероина)“, Миодрага Стошића

22.12. Предавање „Шта & то моја душа жели“, предавач Весна Лакај

27.12. Промоција књиге „И равнодушност је убила мачку“, Тамаре Ђенадић

28.12. Хуманитарно поетско вече за Лазара Чолића, песник Душан Ковачевић Батуља

29.12. Промоција збирке песама „Учитавање (2000-2020)“, аутор Бранислав Стефановић

Програми за децу

3-9.10. Дечја недеља (радионица за децу и младе)

2.11. Предавање „Како да васпитавате без критиковања“, предавач Биљана Грбић

Остали програми

20-27.5. XII Манифестација „Дани словенске писмености и културе“

8.6. Посета амбасадора Јапана поводом 140. година билетарних односа Србије и Јапана

31.8. Мини-концерт класичне музике „Барокна реминисценција“

19.9. Свечано отварање Градске библиотеке „Атанасије Стојковић“

3.12. Концерт вокалне групе „Либеро“

16.12. Обука у оквиру кампање „Живот у твојим рукама“

Библиотека „Глигорије Возаровић“ Сремска Митровица

Промоције

22.3. Светски дан поезије

28.3. „Тајна сремачке младости“, Горан Панчић

30.3. „Игра сабљама“, Бојана Ђаковић

31.3. „Црна птица“, Александра Јовановић

- 4.5. „Европа у сумраку“, Емануел Франц
 23.5. Збирка поезије аутора Игора Садрије
 2.6. „Узурпатори“, Никола Станишић
 5.6. „Путевима моје душе“, Љиљана Николић
 10.6. „Тишина коју не ћутим“, Мирјана Шуљманац Шећеров
 13.6. „Прелудијум“, Славица Мاستиков
 20.7. „Космологија“, Милена Вранеш
 6.7. Трострука промоција: „Правопис русинског језика са правописним речником“, проф. др Михајло Фејс и мр Хелена Међеши, „Мала историја Русина“, проф. др Иван Поп и „Речник компјутерске терминологије“, проф. др Михајло Фејс
 2.8. „Живот после смрти“, Александра Ђорђевић
 10.11. Милан Јовановић Батут- живот и дело
 16.11. „Квинтни круг“, Лидија Ћирић
 19.11. „Клетва“, Јелена Бачић Алимпиић
 19.11. „Тесла, еволуција свести човечанства“, др Веља Абрамовић

Програми за децу

- 27.1. Изложба „Свети Сава“
 1.2. Изложба Дан Библиотеке
 1.2. Одржана радионица „Постаћу писац“
 12.2-31.12. радионице „Од А до Ш“
 8.3. Изложба „8. март“
 15.3. Изложба „Пролеће“
 12.4. Изложба „Васкрс“
 12.4. Одржан је „Ускршњи атеље“, 21. по реду
 4.5. Изложба „65. рођендан“
 7.5. Изложба „Десанка Максимовић“
 24.5. „Од детета до поете“- онлајн поетско-рецитаторски конкурс Дечијег одељења

- 24.5. Поводом Дана Дечјег одељења одржана је радионица „Песма може све“
- 1.6. Изложба „Дечји радови“
- 3.7. Изложба „Љубивоје Ршумовић“
- 5-29.8. Летње креативне радионице
- 1.8. Изложба „Глигорије Возаровић“
- 22.8. Изложба „Добрица Ерић“
- 15.9. На 34. Фестивалу хумора за децу „Смеха, смеа и смеа деци“ у Лазаревцу, додељене ликовне и литерарне награде
- 22.9. Одржан је 15. Маскенбал „У бајци станујем“
- 1.10. Дечија недеља, бесплатан упис првака
- 3.10. Изложба „Дечја недеља“
- 6.10. Изложба „Печурке“
- 19.10. Одржана је 23. Јесења радионица „Волим јесен златну“
- 1.11. Изложба „Град Светог Димитрија“
- 16.11. Гост писац Урош Петровић
- 21.11. Мешународни Дан детета „Имам право да пишем, читам и сликам ћирилицу“
- 21.11. Изложба „Ћирилица“
- 29.11. Изложба „Душан Радовић“
- 30.11. Изложба „Драган Лукић“
- 3.12. Гостовање у емисији „Добро јутро, Лењивци“, тема је била Међународни дан деце са инвалидитетом
- 6.12. Изложба „Јован Јовановић Змај“
- 28-29.12. Почеле зимске радионице

Остали програми

- 20.1. Изложба посвећена Јакову Игњатовићу
- 2.2. Бесплатни упис поводом Дана Библиотеке
- 1.3. Изложба посвећена Молијеру
- 2.4. Трибина „Шта је родољубље“
- 5.4. Изложба о делу Војислава Илића

- 13.5. Трибина „Поглед на отаџбину и рат“
 16.5. Хуманитарни концерт и промоција: Игор и Влада
 18.5. Изложба Васко Попа „Очију твојих да није“
 17-18.6. Ноћ књиге
 18.6. „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“, Весна Петровић
 9.9. Трибина „Значај ћирилице у очувању српске културе и националног идентитета са освртом на родољубље“
 3.11. „Библиотеке у оку уметника“, Сениша Голубовић
 14.11. Изложба о Мики Антићу „Тако замишљам небо“
 9-10.12. Ноћ књиге

Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“ Стара Пазова

Промоције

- 9.2. „Рупе у души“, Влада Канић
 14.3. „Представљање новијег српског песништва“, учествовали: Милена Северовић, Миомир Милинковић, Радисав Јовић и Милутин Ђуричковић
 21.3. Међународни дан поезије
 22.3. „Књижевна добродошлица пролећа“, Зденка Валент Белић
 12.4. „Адамово ребро“, Бранка Баретић Миленковић
 5.5. „Дипломатски протокол у привреди“, Марица Вучић Киш Геци
 11.5. „Човечуљак у крошњи“, Милан Белегишанин
 13.5. Збирка песама Димитрија Поповића
 26.5. „Траг“, Јованка Лепхерц
 4.8. „Граничар“, Огњен Крњај
 3.9. „Село се весели“, збирка прича анегдота из некадашње култне радио емисије Радио Београд „Село весело“

- 22.9. „Тишина душе“, Здравко Кнежић
19.10. „Док светац бди“, Љиљана Шарац
25.10. Књижевно вече словачких писаца. Учествовали су:
Мирослав Демак, Катарина Хриц, Владимир Ваљенкић и
Мартин Пребуђила
14.12. „Моја љубав Никола Тесла“, Ана Атанацковић

Програми за децу

- 3.6. Међународни Дан детета обележен је стиховима
песникиње Душице Риђошић
20.9. Постављена је изложба у сусрет Дечјој недељи
28.9. Бесплатне чланске карте Библиотеке

Остали програми

- 17.5. Предавање „Како очувати здравље и побољшати квалитет
живота“
18.5. Предавање Биљане Грбић „Како васпитавати дете без
критиковања“
2.9. Отворене су три тематске повезане изложбе у оквиру једне
велике
16.11. Предавање Биљане Грбић „Како ваше дете да буде
самосталан ђак“
22.12. Промоција делатности Архива Војводине и
представљање књиге „Александар Дупчек из погледа светских
политичара и личности“

Народна библиотека „Симеон Пишчевић“ Шид

Промоције

- 24.2. „Библиотеке Срема“, Весна Петровић
- 1.9. „Фрагменти о “српском свету““, Саша Марковић
- 16.12. Дан Библиотеке и промоција књиге „Књига која чува тајну“, аутора Петра Терека

Програми за децу

- 2.2. Међународни Дан читања наглас
- 4.2. Изложба стрипова
- 2.4. Међународни Дан дечје књиге и изложба „Краљ бајки“
- 8.4. Изложба радова „Кликом до завичаја“
- 16.6. 65. Змајеве игре, предавање „Пронађи књигу лако ми ћемо ти рећи како!“
- 16.6. Изложба радова „Кликом до завичаја“
- 17-19.6. Ноћ књиге, бесплатна чланарина
- 2.8. Изложба радова деце са Косова „Кошница пријатељства“
- 3-7.10. Дечја недеља
- 21.10. ОШ „Бранко Радичевић“ из Бачинаца, бесплатне чланске карте
- 18.12. Награђивање литерарног конкурса „Вишњићеви дани“

Остали програми

- 17.2. Изложба „145 година од рођење Исидоре Секулић“
- 21.2. Међународни дан матерњег језика
- 1.3. Изложба „Јован Стерија Поповић“

- 8.3. Изложба „Оче дане, мајко ноћи“, посвећена Дамјанки Чизмић
- 22.5. Изложба „20 година постојања“
- 25.5. Дан словенске писмености у част Ћирила и Методија
- 28.6. Изложба „Мало о Видовдану“
- 6.7. Изложба „У сусрет рођењу нашег великана Николе Тесле“
- 18.7. Изложба поводом 250 година од рођења Александра Диме
- 8.9. Међународни Дан писмености
- 12.9. „Вишњићеви дани“, литерарни конкурс на теме „Једне гусле далеко се чују“
- 20.9. Изложба посвећена проф. др Радмили Милентијевић
- 30.9-2.10. Традиционална културна манифестација 43. „Вишњићеви дани“
- 1.10. Изложба „255 година од рођења Филипа Вишњића и 135 година од откривања споменика Филипу Вишњићу“
- 10.10. Књижевни клуб „Јован Дучић“ из Бјелине прославио 20 година рада
- 12.10. Седма „Вишњићева сусретања“
- 17.10. „100 година од рођења Борислава Михајловића Михиза“
- 4.11. Изложба „235 година од рођења Вука Стефановића Караџића“
- 25.11. Међународни дан борбе против насиља над женама „16 дана активизма против насиља над женама“
- 29.11. Изложба „Душко Радовић- 100 година од рођења“
- 3.12. Поводом Међународног дана особа са инвалидитетом изложба радова Неде Глигић

Марија Вучковић

Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“

Стара Пазова

marijamv@gmail.com

БИБЛИОТЕКЕ У САРАДЊИ СА ЦЕНТРИМА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Постоје општа места, дефиниције и закони, познати сваком библиотекару, који одређују наше пословање. Наиме, свака јавна библиотека различитим облицима деловања подстиче код свих категорија становништва, почев од предшколског узраста, коришћење библиотеке и библиотечно-информационе грађе и извора. Библиотека прикупља, обрађује, штити, чува, представља и даје на коришћење библиотечно-информациону грађу и изворе.¹ Општи интерес у библиотечно – информационој делатности подразумева да грађани имају слободан приступ информацијама и да корисник библиотеке има право на слободан приступ фонду, библиотечно – информационој грађи, право на стручну помоћ и савет. Стога је свака библиотека дужна да обезбеди услове за остваривање права корисника библиотеке, укључујући и посебне корисничке групе, као и кориснике са инвалидитетом.²

Потреба за информисаношћу представља растућу потребу свих људи. Нажалост, велики број појединаца, услед различитих урођених или стечених физичких дисфункција, није у стању да дође до информација које су неопходне за укључивање у друштвене процесе или да самостално њима

---

¹Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности ("Сл. гласник РС", бр. 39/2013.Чл. 1.)

²Закон о библиотечно – информационој делатности („Сл. гласник РС“, бр. 52/2011 и 78/2021 Чл. 29)

овлада.³ Важно је упознати проблематику везану за ову групу корисника, да се кроз примере из праксе упознамо са начинима рада, могућностима које су пред нама и које нам могу бити од користи у сарадњи са њима.

Од 01.01.2007. на снази је Закон о забрани дискриминације особа са инвалидитетом, који се заснива на поштовању људских права, укључености особа са инвалидитетом у сфере друштвеног живота на равноправној основи, поштовању и истицању једнаких права и обавеза.⁴ „Особе са инвалидитетом су све особе са урођеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном онеспособљеношћу, док је „дискриминација“ свако прављење разлике или неједнако поступање, на отворен или прикривен начин.⁵ Можда најчешће присутна код нас, јесте непосредна дискриминација, која подразумева да су особе са инвалидитетом стављене у неповољан положај због инвалидности.⁶ Чињеница је да се особе са инвалидитетом у Србији често налазе на линији ниског животног стандарда, да су жртве друштвене искључености и да им се права континуирано крше. У попису из 2011. године добијени су подаци који показују да се укупно 571.780 грађана може сврстати под особе са инвалидитетом.⁷ Пре тринаест година (2010. године), започео је процес обавезног инклузивног образовања, почев од предшколског узраста. Библиотеке у Србији почињу интензивније и озбиљније да се упуштају у

---

³ Унапређивање библиотечких услуга за особе са инвалидитетом, приредила Дејнс-Џоунс, Кортни, Београд: Народна библиотека Србије (2009). Стр. 5-16.

⁴ Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“, бр. 33/2006 и 13/2016 чл. 2)

⁵ Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“, бр. 33/2006 и 13/2016 чл. 3)

⁶ Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“, бр. 33/2006 и 13/2016 чл. 6)

⁷ Завод за статистику Републике Србије

савладавање ове, за већину нове области библиотекарства. Замислимо библиотеке као отворене, свима доступне друштвене пунктове.

За такав подухват је потребна добра воља, добра организација и координација са службама, попут Центра за социјални рад и сл. У нашој Библиотеци су учињени одређени напори да се оствари сарадња са једном, не тако малом групом наших суграђана који су корисници Центра за социјални рад из Старе Пазове и чланови удружења „Феникс“. Реч је о групи пунолетних грађана, која броји преко тридесет чланова, који су са местом боравка пријављени на територији наше општине и који припадају групи особа са инвалидитетом. Наиме, у нашој општини је започет један нов пројекат „Мој кутак у граду“, који има за циљ да окупи чланове удружења „Феникс“ и кориснике Центра и да им омогући квалитетан боравак ван свог животног простора, социјализацију и слично. План је био да се и библиотека прикључи том хуманом и за мене, врло инспиративном задатку. Приликом једног сусрета са овим дивним људима предложила сам дружење у библиотеци и том приликом да читам, по њиховом избору приче, бајке, песме или нешто слично. Већином су се определили за то да читамо љубавну поезију. Морам да напоменем да корисници Центра нису били наши чланови и ретко ко је од њих икада био у Библиотеци. Први сусрет је договорен 01.11.2022. године на Дечјем одељењу Библиотеке „Петар Петровић Његош“ у Новој Пазови. То је једини огранак који је смештен у приземљу и који истовремено може да угости више корисника. Том приликом се показало да је неопходно да постоји и рампа, макар и мобилна, како би корисници који су у колицима, а биле су три жене, могли да присуствују програмима у Библиотеци. Како једна активност води другој, овај проблем је решен након првог сусрета, уз помоћ корисника услуга и пријатеља удружења „Феникс“, Милојка Стојића из Нове Пазове. Циљ је да се овакви сусрети одржавају редовно у

нашој Библиотеци и на томе се активно ради. Постоји добра веза између Центра и наших запослених.

Приликом овог сусрета се потврдило да је читање поезије, како сам се и надала, био прави погодак, јер се поезија, што и истраживања доказују, позитивно одражава и на интелектуални и на емоционални развој. Језик, који песник користи како би пренео своју поруку, у уму читаоца ствара живописне слике и пејзаже и снажи њихову креативност и машту, док уједно познате ствари сагледава на нов начин. Поезија унапређује вербалну интелигенцију. Такође, преноси искрене и дубоке емоције. У поезији проналазимо утеху, јер сазнајемо да нисмо сами и да су сузе, бол, срећа, надање, чекање и растанак природне и нормалне ствари у животу, које је неко пре нас већ проживео. Оно што сам том приликом запазила је потпуна пажња свих присутних којима сам читала. Сконцентрисано су пратили оно што читам и изражавали на својим лицима сваку емоцију о којој сам говорила у стиховима. Такође, изразили су жељу да сами рецитују, чему смо изашли у сусрет. Најзад, приметили су мој лапсус, да сам један стих погрешно римовала на крају, што је само додатно потврдило да пажљиво прате оно о чему се говори и да су заинтересовани. Дакле, постоји много разлога да поезија буде саставни део наших живота и самим тим логичан је избор за свако, па и наше дружење.

Сврха оваквих сусрета је унапређење квалитета живота особа са инвалидитетом у социјалној средини кроз одржавање и развијање социјалних, психолошких и физичких функција и вештина, како би се у што већој мери оспособили за живот. Особе са инвалидитетом кроз организоване и планиране активности, у складу са својим могућностима, кроз адекватан рад и подршку радника и сарадника, задовољавају развојне потребе, стичу и развијају животне вештине, личну и друштвену одговорност, одређени ниво самосталности. Циљ је позитивно и конструктивно искуство боравка изван породице.

Неколико родитеља корисника удружења „Феникс“ присуствовало је сусрету и поздравило ову акцију, истичући да је овакво дружење неопходно редовно организовати. То је један од циљева на ком радимо активно. Обезбедили смо простор на Дечјем одељењу Библиотеке у Новој Пазови, док се не оствари могућност за додатним, можда бољим решењем. Сарадници Центра за социјални рад написали су и поднели пројекат за нову календарску 2023. годину и Општини Стара Пазова и Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова. Воља и добра намера постоје свакако и надам се да је ово само почетак једног пријатељства и добре, дугогодишње сарадње.

Литература:

1. Епштајн, Сузан „Ми то можемо: приче жена инвалида из земаља у развоју“, Београд, Батајница – Кварк, 1997.
2. Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“, бр. 33/2006 и 13/2016 чл. 3)
3. Закон о библиотечко – информационој делатности („Сл. гласник РС“, бр. 52/2011 и 78/2021 Чл. 29)
4. Завод за статистику Републике Србије
5. Унапређивање библиотечких услуга за особе са инвалидитетом, приредила Кортни Дејнс-Џоунс, Београд: Народна библиотека Србије (2009). Стр. 5-16.
6. Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности ("Сл. гласник РС", бр. 39/2013.Чл. 1.)
7. Туцић, Сениша „Студије инвалидности“, (Ризом: часопис за књижевност, филозофију и друштвену теорију. Год.2, бр.2, 2021. стр. 5-9)

Александар Градић

Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“

Стара Пазова

aleksandargradic@gmail.com

ЈАВНА БИБЛИОТЕКА КАО ИНФОРМАЦИОНИ ЦЕНТАР ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Јавне библиотеке у савременом друштву

Сврха постојања поред прикупљања књижне и некњижне грађе, јер библиотека је одавно престала да буде искључиво место на коме се позајмљују и враћају књиге, јесте и да својим услугама, фондовима и културним програмима унапреди квалитет живота у локалној средини.

Развој и употреба информационо-комуникационих технологија трансформисали су савремено друштво у „информационо друштво“. Његова главна карактеристика је та што информационо-комуникационе технологије играју све важнију улогу, у свим сферама живота појединаца и друштва у целини.

Нација без функционалних библиотека и информационих центара нема приступ информацијама што успорава њен развој. У овој ери глобализације информација добија своју моћ кроз трајно складиштење и широку дистрибуцију што се постиже ИКТ-ом.

ИКТ и локална библиотека

Увођењем савремених технологија локалне библиотеке унапређују своје услуге. Библиотека данас садржи мноштво информација у различитим форматима, у њој се користи и

савремена ИКТ. Сврха постојања библиотеке је да корисницима сваки тај корак олакша и учини што доступнијим.

Библиотека треба да промовише читање и самосталност у учењу, даје свој пун допринос развоју медијске, информационе и информатичке писмености, остварује сарадњу са локалном самоуправом, обезбеђује корисницима електронске изворе и равноправан приступ ка њима. Како би ово постигли потребно је радити на развоју информатичке писмености и вештина библиотекара. Са подизањем информационих квалификација својих запослених, библиотеке могу да узму учешће у информационом описмењавању своје заједнице.¹ Како не бисмо у будућности дошли у ситуацију да нам просечни корисник буде информатички писменији од библиотекара. Најбољи пример за то су деца и млади који користе ИКТ технологије свакодневно, али често само за забаву. Библиотека и библиотекари су ту да их усмере да користе ИКТ технологије за преглед садржаја културе, учење и стицање нових знања.

Посебно треба истаћи важност завичајног одељења које свака општинска библиотека поседује. Дигитализацијом завичајних збирки омогућујемо да локални садржаји прерасту локалне оквире и превазиђу коришћење само у тој заједници. Посебно треба нагласити могућност туристичке промоције, јер ће дигитална збирка бити додатни извор информација за све посетиоце.

Завичајна збирка представља врло значајан сегмент библиотечког фонда и од посебног је значаја за локалну културну баштину. По свом садржају је разноврсна и обухвата различите врсте стваралаштва које су на директан или индиректан начин повезане са локалном заједницом.

---

¹ Драгана Тојага „Библиотеке као центри информационе писмености“, *Годишњак библиотека Срема*, бр.22 (2022): 75.

Прикупљањем, обрадом, чувањем и презентовањем ове грађе промовишу се културне, историјске и друштвене вредности завичаја. што представља важан чинилац културног и историјског идентитета.

Промоција и презентација локалне културне баштине дигитализацијом и појавом Интернета постаје доступна бесконачном броју корисника.

Библиотека као локални информациони центар

Како би библиотека пружила информације о својој локалној заједници, а пре свега о активностима у култури, потребно је повезивање са другим културним и медијским установама на нивоу општине. То можемо постићи помоћу веб сајта и налога на друштвеним мрежама. Сам веб сајт библиотеке треба да је прегледан и редовно ажуриран са постављеним линковима ка свим културним установама на нивоу локалне заједнице. Сајт мора бити оптимизован за приступ преко мобилних телефона, јер данас већина корисника приступа интернету преко мобилних телефона. На сајту треба поставити што више информација о локалној заједници. Текстове који доносе историјске и географске податке, информације у области културе и образовања, податке о културно-историјским споменицима или локацијама интересантним за туристе који посећују локалну средину у којој библиотека делује. И информације везане за привредне и туристичке потенцијале општине.

Друштвене мреже су најбржи и нејефикаснији извор информација, увек доступне, бесплатне, јавне, мултимедијалне и при свему томе обезбеђују двосмерну комуникацију.²

---

² Кристина Ђермановић „Библиотеке као центри информационе писмености“, *Годишњак библиотека Срема* бр.22 (2022): 45.

Друштвене мреже пружају могућност да наше објаве преузимају и деле друге установе што и ми можемо са њиховим објавама. На тај начин могуће је повезати све установе културе једне општине.

Пример 1. Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“ Стара Пазова отворила је библиотечки кутак на Пазовачким базенима, и то је објављено на друштвеним мрежама на којима библиотека има налоге. Ту објаву су даље преузели и Пазовачки базени на својој Фб страници. И та инфомација је одмах постала много видљивија него да је објављена само на Фб страници библиотеке.

Пример 2. Током манифестације Гастро Срем која се одржава у Старој Пазови на друштвеним мрежама свих учесника су дељене информације о програму и учесницима манифестације. Тако да је било могуће видети на Фб страници Туристичке организације Стара Пазова информацију да Библиотека „Доситеј Обрадовић“ организује поетско вече као део ове манифестације. А на Фејсбук страници библиотеке су постављене информације о овој манифестацији.

Илустрација 1: Манифестација Гастро Срем

Информациони пултови у библиотеци

Могуће је направити и информационе пунктове у самој библиотеци у којима би корисници добили информације о својој локалној заједници.

Опција 1. Набавком инфо киоск рачунара са екраном осетљивим на додир, на којем би биле све информације у вези с нашом Библиотеком, и линкови према осталим установама локалне заједнице.

Инфо киосци су у суштини специјализовани рачунари у кућиштима произведеним за одређену употребу. Са разноврсном функционалношћу, киосци са екраном осетљивим на додир омогућавају предузећима да раде много ефикасније, пружајући било који број услуга и опција својој корисничкој бази. Цена једног таквог инфо киоска је од 700 евра па навише што је често превише за наше локалне библиотеке.

Овакав инфо киоск рачунар служи као инерактивни информациони пулт библиотеке, постављен на самом улазу, дочекује кориснике и пружа им информације .

Могу се користити и за:

- COBISS каталошко претраживање;
- Приказивање актуелних дешавања у библиотеци и локалној заједници, најаве догађаја;
- Емитовање завичајне грађе у дигиталном формату;
- Уређај може емитовати одговоре на често постављена питања;
- Како се повезати на WiFi, како се учланити, колико кошта чланарина и све остале информације битне корисницима.

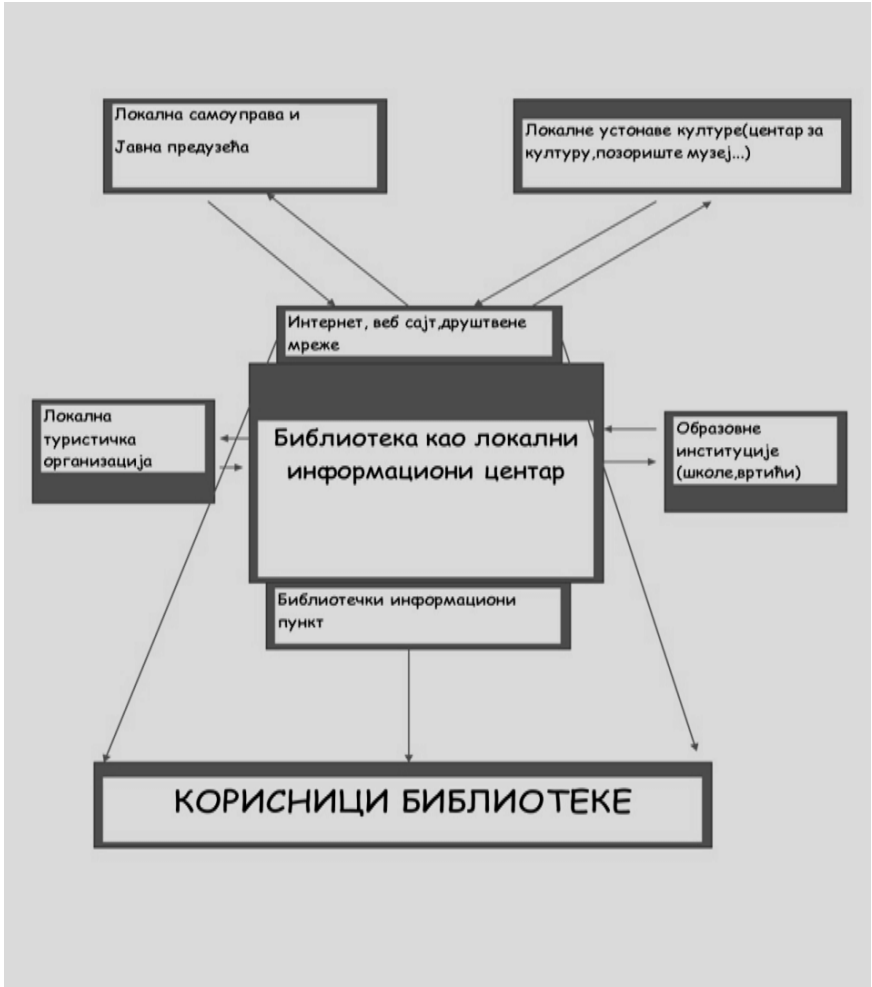

Илустрација 2 :Инфо киоск

Опција 2. Коришћењем постојећих или куповином новог рачунара. У оперативном систему Windows 10 постоји могућност да се омогући "Киоск мод" за кориснички налог, што је ограничење употребе рачунара од стране овог корисника само једном апликацијом. Уз коришћење екрана осетљивог на додир добијамо јефтинију варијанту киоска.

Потребно је поставити информације о библиотеци и локалној заједници, тако да када корисник дође у библиотеку коришћем оваквог инфо пулта може приступити информацијама о туристичкој и културној понуди, раду локалне самоуправе, образовним и другим локалним институцијама.

Библиотека постаје локални информациони центар, где можемо путем интернета или доласком добити потребне информације о локалној заједници. На овај начин библиотека постаје установа са много различитих намена и место где ће корисници задовољавати своје најразличитије потребе и ићи у корак с временом и савременим технологијама.

Литература:

1. Субашић, Бојана и Опачић, Богдана „Локалне културне политике у дигиталном окружењу“ у *Дигитални хоризонти, културе уметности и медија* уреднице Милена Драгићевић Шестић и Татјана Николић, Београд : Сlio (2021): 75-96
2. Тојага, Драгана. „Библиотеке као центри информационе писмености“ *Годишњак библиотека Срема*, бр.22 (2022): 73-80.
3. Ђермановић, Кристина. „Друштвене мреже као спона између корисника и библиотека“ *Годишњак библиотека Срема*, бр. 22 (2022): 44-50.
4. Вучковић, Ратка „И најмања библиотека може бити моћан културно-информациони центар“ *Библиотекарство Српске* бр. 6. 285-293.
5. Николић, Тајнана и Илчић, Милица „Мобилне апликације у сектору културе у Србији“ у *Дигитални хоризонти, културе уметности и медија*, уреднице Милена Драгићевић Шестић и Татјана Николић, Београд : Сlio (2021): 97-118.

Милијана Дмитровић Торма
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица
milijanadmitrovic@yahoo.com

О ИЗЛОЖБИ *БИБЛИОТЕКАР-ПИСАЦ*

Из Ирига, живописног фрушкогорског места, са најстаријом Читаоницом у Срему и у Срба, потекао је Сабор давне 1962. године са намером да једном годишње окупља библиотекар Срема. У шездесет година дугој историји растао је, угостио и повезао многе генерације библиотекара који су инспирисали једни друге, стварали и изградили мрежу сремског библиотекарства. Иако смештен у Ириг, Сабор је једна од спона која је учинила да све сремске библиотеке раде удружено као једна. У својој шест деценија дугој историји постао је једна од најзначајнијих манифестација међу српским посленицима културе. Са годинама је програм постајао разноврснији и богатији, да би неки сегменти, попут изложби, предавања и сусрета са писцем, постали традиција.

Прошло је више од две деценије откако је одржан први сусрет са библиотекарском писцем у оквиру Сабора библиотекара Срема. Уочи. 34. Сабора, у Културном центру у Руми организовано је књижевно вече на коме су учествовали писци који су у том моменту били запослени у библиотекама: Симо Поткоњак, директор Библиотеке у Инђији, Драгомир Ђулафић, директор Библиотеке „Лаза Костић“ у Београду, Стеван Ковачевић, тадашњи директор и Драган Јанковић,

књижничар у румској библиотеци. О њима је тада говорио Чедомир Мирковић, директор Издавачког предузећа „Просвета“. Из једног оваквог програма, који је показао да библиотекари не само да су литерарно надахнути, већ да међу њима постоје истински таленти и афирмисани писци, проистекла је идеја да се на овој манифестацији представљају библиотекари писци. У периоду од 2000. до 2020. године на Саборима библиотекара Срема учествовало је 20 писаца који су радили или раде у библиотекама, а који су имали прилику да представе колегама свој књижевни опус. Имајући у виду да је овај облик рада постао део Саборне традиције и да су многи

писци исписали историју ове манифестације, на прослави 60 година постојања Сабора библиотекара Срема, постављена је изложба *Библиотекар-писац* ауторки Милијане Дмитровић Торма и Весне Петровић. Ауторке су препознале значај одржавања ових сусрета, не само на регионалном нивоу,

већ много шире, као један вид популарисања библиотечко-информационе делатности кроз књижевност. Самим тим било је потребно урадити једну ретроспективу представљања библиотекара-писаца. Изложба, заједно са каталогом, штампана је уз финансијску подршку Министарства културе и информисања Републике Србије и Општине Ириг, а

обухватила је 22 изложбена плаката, на којима је представљено 20 писаца који су у тренутку представљања свог дела били или су и даље запослени у библиотекама.

Изложба је била постављена први дан прославе шездесетогодишњице Сабора, 6. октобра 2022. године у Касини, здању из 19. века у Врднику, где је уприличено отварање и сусрет са седам писаца који су се својевремено представили колегама. Сваки плакат посвећен је једном библиотекар-писцу, а садржи биографске податке, са фотографијама и одломке из књижевног опуса по избору ауторки. Плакати се нижу хронолошки, по годинама, од 2000. када је први писац који се представио библиотекарем био Миро Вуксановић, тадашњи управник Библиотеке Матице српске. Промоција његовог књижевног дела одржана је на 37. Сабору библиотекара Срема након чега сусрети са библиотекарем писцима почињу да се одржавају као саставни део програма ове манифестације. На следећем, 38. по реду 2001. године представио се Јован Радуловић, ондашњи директор Библиотеке града Београда. Годину касније своје стваралаштво представио је Горан Петровић, књижевник и академик, који је једно време радио као библиотекар у огранку Градске библиотеке „Стефан Првовенчани“ из Краљева и на тај начин као колега уткао своје дело међу библиотекаре. На 40. Сабору 2003. године гост писац био је Драгомир Ћулафић, а на 41. Симо Поткоњак, књижевници који су уједно послужили као инспирација за настанак овог облика рада. Душан Панковић, библиограф и библиотекар из Инђије употпунио је 42. Сабор, а следећи Гордана Ћилас поетеса и библиотекар саветник из Матице српске. Чувени „Хајдук из Београда“ Градимир Стојковић представио се библиотекарем 2007. године на 44. Сабору, а Радован Бели Марковић годину касније. У октобру 2009. на 46. скупу сремских библиотекара приказан је стваралачки опус Мирка С. Марковића, а 2010.

Дејана Вукићевића колеге из Народне библиотеке Србије. Гост 48. Сабора био је још један колега из Народне библиотеке Србије, Ратко Марковић Риђанин, а следећег 49. по реду књижевник и управник Библиотеке у Крагујевцу Мирко Демић. Академик Војислав Максимовић промовисао је свој књижевни рад на 50. Сабору библиотекара Срема, а годину касније колегиница из Народне библиотеке Србије Дубравка Симовић. Године 2015. представљена је поезија изузетног песника и библиотекара из Матице српске Мирослава Алексића, док су наредне две године биле резервисане за књижевнике из Срема, 2016. за Радована Сремца из шидске библиотеке и 2017. за Олгицу Суботић из старопазовачке библиотеке. Татјана Јанковић из крагујевачке библиотеке гостовала је 2018. године на 54. Сабору, а на следећем Ласло Блашковић, књижевник и управник Народне библиотеке Србије, што је уједно и последњи плакат изложбе.

Библиотекари писци на отварању изложбе

Иако постављена првенствено са намером да прикаже историју Сабора, изложба је заправо један омаж тим

културним прегаоцима, који су својом свестраношћу, надахнућем и литерарним деловањем показали да су библиотекари не само људи од науке већ да међу њима има оних тананих душа које дају једну посебну боју нашој струци. Носиоци признања и награда, оплеменили су не само књижевност већ и сусрете међу библиотекарима. С књигама, у књигама, занесењаци, поете, неуморни истраживачи, најразличитијих професија и интересовања, испунили су године и плакате ове необичне изложбе.

Драгана Ђорђевић

djdadavucko@gmail.com

Маја Зорић

maja.propadovic@gmail.com

Алекса Кондић

aleksakondic@yahoo.com

Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ Рума

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА „АТАНАСИЈЕ СТОЈКОВИЋ“ – НОВО ОБЛИЧЈЕ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ КРОЗ ПРИЗМУ МОДЕРНЕ БИБЛИОТЕКЕ

Савремено библиотекарство пред библиотекаре свакодневно поставља нове изазове, не само у смислу доступности фондова већ и адекватног смештаја публикација у просторима наменски уређеним за обављање библиотечке делатности. Статистички подаци говоре да у Србији већина библиотека своју делатност не обавља у објектима који су наменски грађени за потребе библиотека, већ се ради о адаптираним објектима.

Услед повећања броја публикација, услуга које пружа, техничке опремљености, као и потреба корисника, а узимајући у обзир законске регулативе о пословању библиотека¹, показала се сва мањкавост и неадекватност зграде у којој је наша установа обављала библиотечку делатност. Радећи на

---

¹Министарство културе и информисања Републике Србије, *Закон о библиотечно-информационој делатности* (Београд: Сл. Гласник РС, бр. 52/11) <http://www.kultura.gov.rs/cyr/dokumenti/propisi-iz-oblasti-kulture/-zakonobibliotecko-informacionoj-delatnosti>

решавању овог проблема, а уз подршку локалне самоуправе пронашло се решење у виду адаптације споменика културе, некадашњег Дома војске (Дом ЈНА), са циљем да овај бисер архитектуре буде сачуван од заборав дајући му нову функцију у виду културног средишта локалне заједнице, кроз рад савремене библиотеке. *„Градити или обнављати- то је прво питање које себи постављају они који су одговорни за реализацију нове библиотеке. Нова градња има ту предност да одговара функцијама библиотеке, али постоје разлози и за обнову старе зграде“.*² Узимајући у обзир све претходно наведено намеће се закључак да је неопходно постојање функционалних објеката у коме ће културне установе бити смештене. У том смислу, парадигматичан је пример Градске библиотеке „Атанасије Стојковић” у Руми, која је након више од седам деценија пресељена на нову локацију.

Историјат зграде у којој је данас смештена румска библиотека је веома занимљив. Идеја о подизању зграде је потекла од групе Румљана окупљених у организацију „Хрватски сокол”. Румски Хрвати су желели да све своје спортске секције окупе на једном месту. Објекат је изграђен у стилу тада веома модерне сецесије, а градња је завршена 1912. године. Иако нема званичних података, претпоставља се да је пројектант овог монументалног здања Осјечанин Виктор Аксман. На згради се налазе две скулптуре „Деда и унук”, назване по истоименој песми Јована Јовановића Змаја, које симболизују братство Срба и Хрвата у Аустроугарској.

Након Другог светског рата, зграда је национализована и претворена у Дом ЈНА. Поред тога што је војска користила зграду за своје потребе, ту су се организовале игранке, балови и матурске вечери. Било је то својеврсно окупљалиште младих људи који су се ту први пут упознали са тактовима цеза и

---

²Жоел Милер и Жан-Луј Милер, Менаџмент библиотека (Београд: Слио : Народна библиотека Србије, 2006) 11.

рокенрола. Међутим, дошло је до распада Југославије, војска је изгубила некадашњи значај, што се погубно одразило на судбину Дома војске.³

Зуб времена и немар су учинили своје, од некадашње румске лепотице остала је само бледа сенка. Општина Рума је одлучила да згради врати стари сјај и 2020. године је откупљена од Министарства одбране. Радови на реконструкцији су започети 2021. године, а наредног лета у рекордном року од два месеца комплетан фонд Градске библиотеке „Атанасије Стојковић” је премештен у обновљену зграду.

Дом ЈНА некада и сада, аутор фотографије Јелена Видаковић

Целокупна припрема селидбе захтевала је добру организацију свих запослених у установи као и подршку локалне заједнице. Због обимности фонда (око 80000 публикација) као и организације самог рада Библиотеке, селидба целокупног фонда била је подељена у три фазе. Током прве фазе селидбе пренет је фонд Одељења научне и стручне литературе и Завичајне збирке, потом фонд Одраслог и Дечијег

³Више о историјату и реконструкцији зграде прочитати на: <https://www.gradnja.rs/rekonstrukcija-dom-vojske-jna-ruma/>

одељења. Док је трајала селидба Научног и Завичајног одељења остала два одељења су наставила редован рад са корисницима. Да би сам ток селидбе текао по плану, запослени на Научном и Завичајном одељењу били су подељени у два тима који су обухватили по два запослена - један тим је био у старој згради (радио на паковању фонда), док је други тим био у новој згради (радио на улагању фонда). Велику помоћ током селидбе пружили су нам волонтери кошаркашког клуба „Дез баскет“ из Руме, као и бројна јавна предузећа општине Рума која су нам обезбедила логистичку подршку. Имајући у виду обимност целокупног посла селидбе, у овом раду бавићемо се искључиво селидбом Научног одељења и Завичајне збирке.

Почетак селидбе је започет 20. јула 2022. године и подразумевао је паковање фонда Научног одељења, које броји преко 22 000 публикација. Фонд Научног одељења је пакован у кутије на које смо, због каснијег улагања публикација, уписивали редне бројеве и УДК групе. Паковање књига и касније улагање започели смо од УДК групе број 9. Монтажа нових полица завршена је 22. јула 2022. године чиме су се стекли услови за пресељење књижног фонда. Истог дана пренет је фонд Завичајне збирке која броји преко 2960 наслова. *„Простор је, поред кадра и грађе, једна од три обавезне компоненте за успешно вођење завичајног фонда“*⁴. Због специфичности грађе, простор мора бити издвојен, функционалан, али и приступачан. Преласком у нову зграду, повећала се и квадратура Завичајне збирке (сада износи 22,5 m²), што је аутоматски омогућило и већи број полица. Фонд Завичајног одељења пакован је у стреч фолију, јер су публикације сложене по нумерусу куренсу, па је било једноставније и брже за преношење. На сваки пакет писан је редни број и по том се редоследу касније фонд и улагао.

---

⁴Дејан Вукићевић, *Завичајни фондови* (Београд: Службени гласник; Инђија: Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“, 2011) 127.

Улагање овог дела фонда трајало је три дана. До 23. јула 2022. године спаковали смо 100 кутија (око 600 књига) тако да је истог дана почела селидба Научног одељења уз помоћ волонтера. Сам пренос фонда захтевао је добру организацију и тимски рад како библиотекара тако и волонтера који су преносили и слагали кутије у новој згради. У складу са претходно договореним планом рада кутије смо у новој згради слагали по редним бројевима, да бисмо касније лакше уложили публикације. Од 25. јула 2022. године радили смо упоредо у новој и старој згради, један тим је паковао фонд у старој згради, док је други тим улагао фонд у новој згради. Због ограничености у броју кутија, као и њиховог хабања током селидбе, били смо принуђени да радимо брзо, јер брзо улагање књига значило је и ослобађање кутија, које су поново биле у оптицају за паковање. Током четири дана рада успели смо да спакујемо и пренесемо пола фонда Научног одељења. Од 1. августа 2022. године оба тима су се спојила у новој згради, полице за Референсну збирку су монтиране 4. августа, тако да смо 5. августа завршили селидбу комплетног редовног фонда Научног одељења.

Иако је посао селидбе текао по плану и утврђеном динамиком, почетком месеца августа, и даље смо имали још много посла да обавимо. Од 5. августа до 15. августа трајало је улагање и узбучавање редовног фонда Научног одељења у новој згради. Упоредо са овим послом, у Завичајној збирци су се монтирале полице за серијске публикације, које су 16. августа и коначно пренесене у реновирану зграду. Ово је веома значајан моменат за фонд Завичајне збирке, јер се коначно обједионио целокупан фонд завичајне збирке на једном месту, што није био случај у старој згради. Захваљујући већој површини саме просторије намењене Завичајној збирци, повећао се и број полица у метрима дужним (сада износи 116,46 метара), што је омогућило смештај целокупног завичајног фонда на једном месту. Све ово је допринело већој

прегледности завичајног фонда и његовој доступности, а свакако отвара и могућност још већег популарисања завичајне грађе.

Од 18. августа 2022. године свој рад и организацију усмерили смо на депо Научног одељења. Опет подељени у тимове од по двоје запослених, прионули смо на паковање и обележавање кутија са књигама. Ова фаза трајала је све до 23. августа када оба тима прелазе у нову зграду ради улагања истог. Полице у депоу су биле монтиране и спремне, тако да смо у наредним данима завршили и овај сегмент. Закључно са 31. августом 2022. године уложен је редован фонд Научног одељења, реферална збирка, депо Научног одељења и Завичајна збирка. Након четрдесет и три дана преданог и исцрпног рада коначно је фонд, који броји преко 25 000 библиотечких јединица, пренет и смештен у нову зграду. Фонд је смештен, уређен и опремљен по свим библиотечким правилима и стандардима, чиме су се стекли услови за обављање библиотечке делатности у савременим друштвеним околностима, испуњавајући циљеве и задатке једне модерне библиотеке.

Свечано отварање новог–старог објекта било је 19. септембра 2022. године у присуству државних и локалних званичника. Званично, 20. септембра 2022. године наша установа је почела рад са корисницима. Објекат испуњава све услове за рад модерне библиотеке која иде у сусрет корисницима и успешно се прилагођава времену у којем живимо. Преласком у нову зграду нашој Библиотеци је удахнут нови живот, а она ће својим преданим радом исписивати нове странице савременог библиотекарства.

Литература:

1. Брофи, Питер. *Библиотека у двадесет првом веку: нове услуге за информационо доба*. Београд: Сlio, 2005.
2. Закон о библиотечко-информационој делатности. *Службени гласник РС*, бр. 52/11 (2011). Преузето 23.2.2023. <http://www.kultura.gov.rs/cyr/dokumenti/propisi-iz-oblasti-kulture/-zakon> о bibliotečko-informacionoj-delatnosti
3. Вукићевић, Дејан. *Завичајни фондови*. Београд: Службени гласник; Инђија: Народна библиотека "Др Ђорђе Натошевић", 2011.
4. Милер, Жоел и Жан-Луј Милер. *Менаџмент библиотека: руковођење запосленима*. Београд: Сlio: Народна библиотека Србије, 2006.
5. Милошевић, Жикица. *Дом војске у Руми засијао старим (црвеним) сјајем*. Преузето 23.2.2023. <https://www.gradnja.rs/rekonstrukcija-dom-vojske-jna-ruma/?wpmeteorisable>

Марина Крањчевић

mar8rad@gmail.com

Ивана Костадиновић

icakost@gmail.com

Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ Рума

ПУТ КА МОДЕРНОЈ БИБЛИОТЕЦИ

СЕЛИДБА ДЕЧИЈЕГ И ОДЕЉЕЊА ЗА ОДРАСЛЕ ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ „АТАНАСИЈЕ СТОЈКОВИЋ“ У РУМИ

Када се стекну услови за промене које су показатељ свести о томе да култура и њене институције завређују пажњу, онда је прилика да једна библиотека добије нову зграду заиста срећна вест.

Како је Х.Л. Борхес рекао: *Рај сам одувек замишљао као својеврсну библиотеку*, тако је Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ добила могућност да за своју делатност створи услове достојне своје улоге.

Након више од пола века у згради која није наменски грађена за потребе библиотечке делатности и која је у архитектонском смислу захтевала умешност оних који су изналазили прихватљива решења за смештај фонда и распоред одељења, добили смо могућност да се преселимо у зграду која ће успети да одговори свим савременим потребама струке.

Наиме, Градска библиотека добила је на коришћење зграду некадашњег Дома војске, стару више од једног века, која је током предходних година имала различите намене, а

сада је потпуно обновљена и сређена. Након што је откупљена, реконструкцију овог здања у потпуности је финансирала Општина Рума.

Иако смо први пут били у ситуацији где нам предстоји тако изазован задатак, преселити неколико десетина хиљада књига и сав инвентар, за нас је то ипак била радост, јер су се пред нама отварао врата нове епохе румског библиотекарства.

С обзиром на то да су одељења у старој библиотеци физички била подељена у две зграде, свако одељење је имало свој план селидбе. Трудиле смо се да и у процесу селидбе радимо, како би нашим корисницима што дуже била на услузи одељења која нису још започела селидбу. Након што је пресељено Научно одељење и Завичајна збирка, приступило се селидби Одељења за одрасле, а потом и Дечијег одељења.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ОДРАСЛЕ

Одељење за одрасле је наше највеће одељење, са 38 000 књига, активног фонда и мањим делом депозита, чини скоро половину целокупног фонда. Оно је у старој Библиотеци било смештено у пет просторија. У припремама за предстојећу селидбу, имали смо прилику да направимо „велико спремање“ и фонд учинимо што функционалнијим. Све вишкове и оштећену грађу смо издвојили, пресигнирали, спаковали и спремили за даље прослеђивање и будући отпис, тако да је у нову зграду пренесен потпуно уређен фонд.

Селидба овог одељења започета је последњих дана јула и у наредних месец дана је пресељен и сређен целокупан фонд.

Најпре се приступило паковању књига у претходно, за ту сврху прикупљене, картонске кутије. Како је наш фонд

сложен по УДК систему, подразумевало се да паковање мора имати унапред смишљен концепт. У првим данима селидбе, на паковању је радило четири библиотекара. Постојао је међусобни договор на који начин се књиге ређају у кутије као и како ће се вадити и слагати у нове полице. Свака спакована кутија била је добро затворена, залепљена и означена редним бројем као и ознаком сигнатуре како би се по пристизању у нову зграду боље сналазили.

Динамика паковања у првим данима селидбе била је највећа. Када су се прве кутије пребациле на нову адресу, разделили смо се у две групе, па је једна група од два библиотекара остала у старој Библиотеци на паковању, а друга је у новој истовремено почела са улагањем у полице.

Велику захвалност свакако дугујемо и волонтерима, као и одређеним локалним предузећима који су нам пружили помоћ у процесу преношења, превоза и истоварања кутија. Требало је у сваком тренутку водити рачуна о усклађености паковања и распакивања кутија, што истовремено значи и ослобађања кутија које се враћају и у њих се поново пакује. Синхронизованост ових неколико процеса и њихово неометано обављање било је од кључне важности да селидба буде ефикасна. Паковали смо од 60 до 100 кутија дневно (у зависности од величине кутије) и око 50 кутија улагали. За десетак дана је спакован и пренесен активан фонд из старе у нову Библиотеку.

По истом принципу паковања и преношења, након уређења одељења, пребачен је и депозит. Он је у новој Библиотеци добио своје место у подруму зграде, на предходно монтиране старе полице укупне дужине 120m. Оне су прилагођене условима у подруму, па нам је сада, први пут депозит потпуно физички одвојен од фонда.

Одељење за одрасле је у новој Библиотеци организовано тако да се састоји од две просторије. У великој

просторији, сали од скоро 200m² смештен је фонд у пет редова двостраних полица, укупне дужине 622m, тако да је фонд смештен на једном месту, редом, топографски, по УДК систему. У другој половини ове просторије је читаоница капацитета до двадесет места за учење и рад. Она, сходно приликама, постаје и простор за одржавање свих културних и уметничких дешавања, дечијих радионица, изложби, представа или мањих концерата у организацији наше Установе и може да прими до 70 људи када се у њу поставе столице. Између фонда и читаонице су полице у којима се налазе књиге на страном језику, па оне физички деле ове две целине. Спредицифичност овог простора је што он има и бину, наслеђену од првобитне намене овог здања, која се савршено уклапа у потребе једне модерне библиотеке каквој наша тежи. Осим тога, читаоница има и излаз на двориште, за које је у плану да постане летња позорница.

Мања просторија која предходи читаоници је место за рад са корисницима. Будући да је и она велика, искоришћена је за смештај изложбеног дела овог одељења. На полицама овог дела одељења смештено је око 2000 књига које су такође сложене по УДК систему и представљају нашу понуду читаоцима и како волимо да кажемо „фонд у малом“.

Како је селидба библиотеке била жељени и неко време очекивани догађај, најави, почетак и ток овог посла завређивало је велику пажњу локалне јавности и наших корисника. У складу са таквим интересовањем ми смо велики део процеса снимали, фотографисали и писали о току селидбе на нашим друштвеним мрежама. У оваквом тренутку, оне су нам биле показатељ колико су наши суграђани били заинтересовани да прате ток селидбе и са нестрпљењем чекали отварање Библиотеке на новој адреси. Такође, наши старији суграђани памте из ранијих времена овај простор и његово обнављање будило је знатижељу да виде старо здање у новом

руху. Са нестрпљењем се ишчекивало да ово обновљено и оживљено место буде на услузи нашем граду.

ДЕЧИЈЕ ОДЕЉЕЊЕ

Селидба Дечијег одељења званично је почела 9. августа 2022. године, иако су припреме за тај процес увелико трајале током јула, тиме што су се вишкови из редовног фонда пресигнирали на депозит и одмах затим спаковали у кутије које су чекале моменат преношења на нову локацију. Дечије одељење је последње дошло на ред кад је селидба у питању, а из тог разлога је рад са корисницима трајао скоро до краја месеца јула. Ово одељење броји око 18 000 публикација (ту спадају редован фонд и депозит) и принцип по којем је организован сам процес премештања фонда је идентичан оном који су применили колеге са Одраслог одељења. Будући да је наш фонд уређен по УДК систему, није било тешко изместити књиге, јер смо знали којим редоследом и на који начин треба да их пакујемо, а исто тако како да их распакујемо и стављамо на одговарајуће ново место. За смештај фонда Дечијег одељења су се искористиле полице које су се налазиле у Научном одељењу првобитне Библиотеке, чиме смо добили три реда двостраних компактних полица, на које смо сместили целокупан редован фонд са депозитом. Полице Дечијег одељења, које су биле употребљиве и очуване, такође су пренесене и искоришћене за потребе изложбеног дела на овом одељењу, као и за смештај дела редовног фонда.

Доласком у нови простор добили смо идеје о томе како ћемо га искористити на најбољи могући начин и учинити га функционалним, како за наше кориснике, тако и за запослене. Наиме, Дечије одељење је сада организовано тако да се састоји из две просторије. Прва, предња и мања просторија је

намењена за публикације које су изложене за наше кориснике, да би се из ње улазило и главну, велику просторију у којој је смештен остатак редовног фонда и депозит. Овакав распоред и концепт има и Научно одељење.

Оно што је другачије у односу на претходни простор у којем је било позиционирано Дечије одељење је то да се радионице и сва догађања у вези са садржајима који су намењи деци сада одржавају у читаоници Библиотеке.

Свако одељење за децу, па тако и наше, представља место на ком се рађају и стварају будући љубитељи књиге. Чини нам се да ће овим пресељењем највише добити наши најмлађи чланови, јер њихови први корацина путу формирања читалачких навика крећу из једне модерне библиотеке.

Након пресељења уследило је свечано отварање у септембру 2022. године, којем су присуствовале највише државне и покрајинске званице, а представници локалне самоуправе су заједно са запосленима били домаћини овог догађаја. Библиотека је, након двомесечне паузе почела са радом.

Осим што смо отворили врата нашим корисницима, били смо у прилици да будемо домаћини бројним групама које су боравиле или пролазиле кроз наш град. Реновирана зграда на раскршћу важних путева, угостила је туристе из Португала, Литваније, Италије, Турске и Шпаније.

У прилог томе да нова Библиотека побуђује велико интересовање говори и чињеница да је за непуних шест месеци у њој одржано много разнорсног садржаја.

Са новим простором упознали смо бројне вртићке групе, ученике свих румских основних школа, као и неке разреде средњошколцаца.

Читаоница са бином на скоро 120m² била је место одржавања трибина, књижевне колоније, предавања, обука,

изложби слика, концерата, смотре рецитатора и бројних књижевних вечери са прозном или поетском тематиком.

Оваква заинтересованост и посећеност су свакако показатељ да култура ипак извојева победу над свим искушењима данашњице. Чињеница да једна јавна, градска библиотека добије потпуно срећен, реконструисан простор у оваквом здању за своју делатност је више него охрабрујућа и позива нас на одговорност пред будућим генерацијама које ће бити наследници нашег односа према култури и њеном благу, чији су чувари управо библиотеке.

Невена Наић

Народна библиотека у Пећинцима

nevenanaic87@gmail.com

ЧАРОЛИЈА ЧИТАЊА У БИБЛИОТЕЦИ

Чувени писац Нил Гејмен рекао је: „Најједноставнији начин да будемо уверени да одгајамо писмену децу јесте да их научимо да читају и да им покажемо да је читање активност која пружа задовољство. И то значи, да пронађемо књиге у којима уживају, да им дамо приступ тим књигама и пуштамо их да читају.“ Библиотека је место које управо томе служи, а библиотекари особе које љубав према књизи и читању преносе на децу и младе.

Народна библиотека у Пећинцима посебан акценат ставља на рад са децом. Један од примера добре праксе биле су празничне радионице за ученике основне школе „Слободан Бајић Паја“ под називом „Чаролија читања“. Реч је о радионицама креативног читања и писања које су овом приликом прилагођене млађој и старијој узрасној групи и одржане у читаоници Библиотеке у неколико термина током децембра. Овакве радионице, одржавају се већ дуже од деценије на територији читаве Србије (у Београду, Гроцкој, Барајеву, Вранићу, Добановцима, Рушњу, Тополи, Аранђеловцу, Новој Вароши, Блацу, Сомбору, Љубовији, Пријепољу, Убу, Шиду...).

Циљ Народне библиотеке у Пећинцима је да најмлађе врати писаној речи и ужицима које пружа читање, да их подстакне на креативан, ауторски рад, као и на слободно вербално изражавање и активно слушање. Радионица је управо

концепцијски заснована на четири кључне речи: читање, писање, говорење и слушање. Ауторка радионице, Милица Јовановић, са полазницима је радила на вежбању јавног наступа, повезивању књижевности са другим уметностима, креативном писању. Деца су имала прилику да, кроз игру и на неформалан начин, науче како да напишу причу и своје мисли преточе у текст. Млађи основци су имали задатак да набрајају речи које су извукли из „чаробне“ кутије и да напишу неколико реченица од извучених речи. Иако су тек научили сва слова, задатку су приступили одговорно. Старији основци су имали нешто сложенији задатак, да на основу насумично извучене две речи и разгледнице напишу причу од десет реченица, што су са неочекованом лакоћом и урадили.

У нашој пракси се поново испоставило да је библиотека најбоље место за организовање радионица овог типа. Као центри неформалног образовања, библиотеке имају могућност да утичу на стварање читалачких навика код најмлађе популације. То је посебно важна улога, будући да статистички подаци и студије годинама уназад говоре у прилог чињеници да књига и читање заузимају све мање места у животу деце, што је последица исувише наглог развоја технолошке писмености најмлађих, промена у систему образовања, као и недовољне заинтересованости одраслих (родитеља и професора) за садржаје које литература нуди.

Као жива комуникацијска места, библиотеке имају могућност да помажу и у стицању нових знања код најмлађих, али и да буду места где се они друже, стварају и испољавају креативност. Једнако као и школа, библиотека је важна у процесу социјализације. У доба када су деца углавном упућена на индивидуална задовољства као што су компјутери и видео-игре, библиотека може да их научи како се функционише у колективу, што је важан корак у процесу развоја личности.

Чињеница је да се детињство деце данас разликује од детињства њихових родитеља, што условљава и промену у

приступу библиотекара према најмлађима и излажење из класичних оквира књига-читалац. Изазов пред нашом струком већи је него икад: привући и задржати најмлађе кориснике у време кад су им мултимедијални садржаји доступни од најранијег узраста. Уобичајавање читања и стварање навике долажења у библиотеку можда је један од најсложенијих задатака данашњих библиотекара. Један од одговора пред изазовом може бити стварање програма и активности које би занимљивим садржајем и континуираним одвијањем децу привукла у библиотеку, најпре као у нови простор, а затим их навела и на коришћење писаних садржаја које та библиотека нуди. Предност рада у малој библиотеци као што је наша јесте и могућност персонализованог приступа сваком младом кориснику; пажња и време које запослени издвајају при посети најмлађих библиотеци чине да се они увек осећају добродошлим, а библиотеку доживе као простор у коме ће се осећати пријатно и коме ће се радо враћати.

Беуковић Ђосић Борка
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица
borkabeukoviccosic@gmail.com

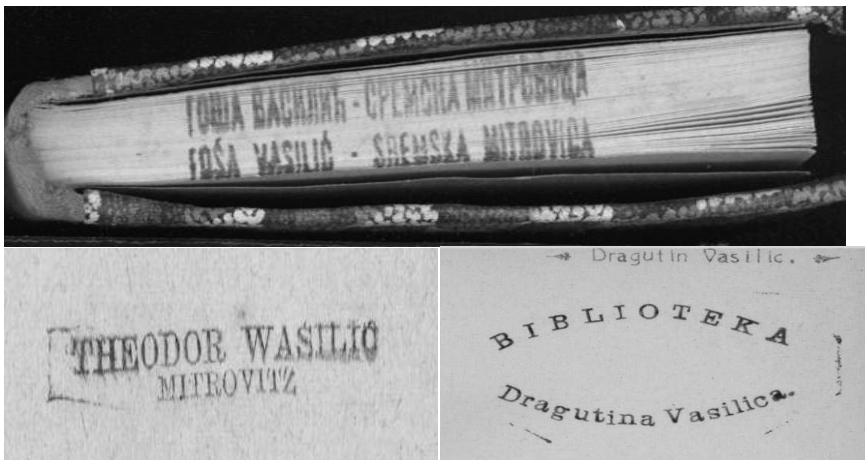
КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ ПОРОДИЦЕ ВАСИЛИЋ У БИБЛИОТЕЦИ „ГЛИГОРИЈЕ ВОЗАРОВИЋ“

Библиотека „Глигорије Возаровић“ још од времена свог оснивања чува у својим фондовима вредне поклоне многих дародаваца од појединачних поклона до читавих делова породичних библиотека. Поклони су један од видова набавке, али и један од сегмената који нашу Библиотеку издваја и чини посебном у односу на друге установе културе. Након Другог светског рата, конфискацијом или даривањем многе монографске и серијске публикације, али и некњижна грађа, нашле су своје место у овом оданом чувару културног наслеђа. Не постоје потпуни спискови дародаваца у библиотечкој архиви, али неке од њих одају њихови екс либриси, потписи, записи на маргинама или печати установа у којима су радили.

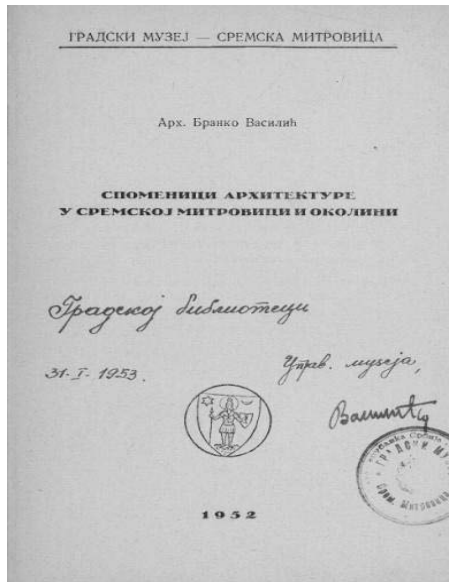
Ова специфична књижна грађа сведок је културног идентитета града Сремске Митровице и читавог Срема. Многа презимена на насловним страницама поменутих донација представљају трагове животних прича самих дародаваца. Међу њима најчешће су се нашла презимена познатих Митровчана и завичајних стваралаца, а међу најпознатијима истичу се: породица Василић, Јовица Паликовић, књижевник из Великих Радинаца, Урош Милутиновић, свештеник и писац из

Стејановаца, прота митровачки, Негован Ранитовић, књижар-путник из Суботишта, Ђорђе Крестић, Јован Панајотовић, доктор хемије и први асистент-странац на Универзитету у Гетингену, Илија Бајић, Лазар Рашовић. На задовољство наших читалаца и грађана Сремске Митровице, овај низ значајних и познатих историјских личности је веома дуг. Трагови њихових животних прича могу се наћи међу корицама књига које су донирале Библиотеци „Глигорије Возаровић“. Одатле је уследила инспирација за причу о делу породичне библиотеке која представља вредан извор сазнања о културној историји нашег града и њених становника.

У готово свим фондовима Библиотеке „Глигорије Возаровић“ на корицама појединачних књига се могу наћи екс либриси са именом и презименом породице Василић – Теодор-Тоша, Драгутин и Бранко. Често је присутан и печат породичне библиотеке са исписом *Bibliotheka Dragutina Vasilića*. Интересантан је податак да према првој књизи инвентара старе и ретке књиге из 1978. године не налазимо податке о начину набавке књига са овим екс либрисом. Ипак, поједини подаци о члановима ове породице су нам данас доступни.

Отац Теодор био је градоначелник Сремске Митровице у периоду од 1907. до 1914. године. За време свог мандата оставио је Митровици могућност коришћења електричне енергије, асвалтиране градске улице и јавно зимско купатило. Пример његовог екс либриса на немачком језику сведочи да је израђен за време службене употребе немачког језика (Theodor Wasilic Mitrovitz). Теодор је имао два сина, Бранка и Драгутина. Бранко је након Митровачке гимназије студије наставио на Техничком факултету у Дрездену, где се посветио унутрашњој архитектури, посебно ентеријерима и декорацији. По завршеном школовању запослио се у Загребу, где је реализовао више идејних пројеката, а за свој рад добијао је и награде. За време Другог светског рата боравио је у Загребу, али је заточен у логорима Јасеновац и Стара Градишка, одакле је успео да се спаси. По повратку у Митровицу затекао је мајку и сестру, али не оца, који је давно умро, нити брата, кога су стрељале усташе 1942. године.

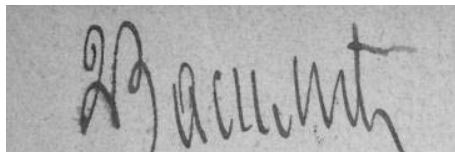

Као архитекта за ентеријере и естетику Бранко не наилази у Митровици на добар пријем због тежње да сачува градско језгро као историјски локалитет. Бранковој породици је конфискован део породичне имовине – једна кућа и земља. Када је у Митровици отворен Музеј 1946. године, добио је место управника. Вредно је радио на формирању музејских збирки, при чему је укључивао музејске сараднике из града и околних села. Било је то време када су осећања према традицији и прошлости маргинализовани, јер је приоритет дат социјалистичкој изградњи града. Иако наилази на неразумевање власти због жеље да заштити откривене делове римских зидина приликом послератне изградње градског језгра, успео је да својим знањем и упорношћу заустави разарање остатака Сирмијума. Међу првима је прикупљао старе предмете, старе и ретке књиге по манастирима са циљем да их сачува за формирање будуће музејске збирке. Услед низа догађаја, овај предани културни радник је смењен са дужности, а древни Сирмијум бива препуштен грађанству које је било окренуто социјалистичком напретку.

Породица Василић, чији су чланови били интелектуалци, поседовала је велику колекцију књига, односно породичну библиотеку. Највећи део ове породичне библиотеке доспео је као поклон Библиотеци „Глигорије Возаровић“. Ова донација броји многе наслове лепе књижевности, приручнике, монографије и серијске публикације. На свим примерцима налазе се екс либриси неког од Василића или *Biblioteka Dragutina Vasilića*. На књизи *Schillers Gedichte*, издатај у Штутгарту 1905. године, налази се потпис поменутог Бранка Василића.

У случају да нема екс либриса, насловна страница је обележена потписом неког од чланова породице. Као примери су: *Svojina Toše Vasilića* 1914, Василић Д. 1919.

У Библиотеци „Глигорије Возаровић“ налазе се чак и нека од ауторских дела Бранка Василића, настала у време његовог управљања Музејом. То су *Споменици архитектуре у Сремској Митровици и околини*, из 1952. године; *Урбанизам и заштита споменика у Сремској Митровици*, из 1956. године, затим *Војно-граничарске зграде у Сремској Митровици [19??]*; *Сирмијум-Сремска Митровица: музеји и галерија: ископине* из 1958; *Сремска Митровица кроз историју*; *Антички споменици из Сирмијума* аутора Бранка Василића и Петра Милошевића из 1953, као и многи научни чланци објављени у разним часописима.

Свест о потреби формирања идентитета једне породице видљива је на оставштини дела ове породичне збирке. Богата и разноврсна културна и завичајна грађа настала је у периоду 19. и прве половине 20 века, указује на свестрано образовање припадника породице Василић. Породична књижна збирка је формирана генерацијама, а упућује нас на интересе и читалачке навике њених власника. Она сведочи о Василићевој породичној историји и културној историји града.

Породица Василић представља светао пример у тежњама да се очува тада доступна и релативно оскудна књижна грађа, која је препозната као додатна вредност за наш град и значајан фактор у очувању породичног и градског културног наслеђа. У својим настојањима, чланови ове породице значајно су допринели Фонду старе и ретке књиге Библиотеке „Глигорије Возаровић“, те је она данас доступна корисницима библиотечких услуга у простору Библиотеке.

Литература:

1. Василић, Бранко. Споменици архитектуре у Сремској Митровици и околини. Сремска Митровица: Градски музеј, 1952
2. Милошевић, Петар. „Архитекта Бранко Василић, први директор Музеја Срема“, *Сунчани сат*, Број 5, (1995): 109-121
3. Удицки, Јован: Споменица жртава Другог светског рата у Сремској Митровици, 2022: 54
4. Чекеринац, Бора; Дражић, Јованка. Шездесет година Музеја Срема (1946-2006). Сремска Митровица: Музеј Срема, 2006: 17-22
5. Фонд старе и ретке књиге Библиотеке „Глигорије Возаровић“

Славица Варничих

Народна библиотека „Симеон Пишчевић“

Шид

slavica.varnicic@gmail.com

ЗАВИЧАЈНА ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ „СИМЕОН ПИШЧЕВИЋ“ У ШИДУ, ОД РЕГИОНАЛНОГ ДО НАЦИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА

Завичајна збирка Народне библиотеке „Симеон Пишчевић“ у Шиду, још од свог оснивања 1983. године, прикупља публикације објављене у завичају, публикације аутора из завичаја које су објављене било где у свету и све што је објављено о завичају или његовим становницима, без обзира на место објављивања.

Збирка је смештена издвојено од остатка књижног фонда, а грађа је доступна за рад у Читаоници, али никако за изношење ван зграде Библиотеке.

Грађа ове збирке је од изузетног значаја за локалну заједницу и због тога је пожељно да све народне библиотеке завичајни фонд учине што видљивијим и доступнијим корисницима и осталом грађанству.

Посебно важан сегмент збирке односи се на део који говори о историји завичаја, односно општине, на културу и живот заједнице и он обавезно мора бити доступан корисницима. У грађу завичајне збирке убрајају се монографије, периодика, часописи, некњижна грађа, флајери, позивнице, плакати и сва продукција везана за завичај. Веома је важно прикупљати сву грађу, јер она даје слику једног доба

и утиче на развој културног туризма и културе уопште и из тог разлога тежимо да ту исту грађу дигитализујемо како би постала јавно доступна.

У богатој историји Шида постоје знамените личности којих се с поносом сећамо. Шидски великани својим делима су уткали пут културне и историјске особености града у којем су рођени, живели или стварали и учинили га простором који је препознатљив на културној мапи Србије, па и шире. Симеон Пишчевић, Филип Вишњић, Георгије Магарашевић, Димитрије Мита Орешковић, Сава Шумановић, Илија Башичевић Босиљ...

Давне 1849. године основана је Прва српска читаоница о чему сведочи посвета на књизи „Буквице“, Доситеја Обрадовића, коју је Мита Орешковић житељ шидски поклонико Читаоници.

Надасве је чудан сплет околности везан за обележавање годишњица у развоју библиотекарства у Шиду. Тачно на 160. рођендан од првог Читалишта (2009. године) уселили смо се у нову зграду Библиотеке наменски грађену. Својим јединственим примером постали смо више него видљиви на културној мапи Србије. Отварање нове Библиотеке су својим присуством увеличали управник Народне библиотеке Србије Сретен Угричић и управник Библиотеке Матице српске Миро Вуксановић.

У години када смо обележавали 170. рођендан (2019. године), на 4. ФЕСК-у Фестивалу хуманистике, културе и уметности- под називом „Пази шта читаш“ понели смо прву награду у категорији за вредно репринт издање и издање књиге која има обележја непролазне културно-историјске вредности. Према речима жирија, никад лакше није извршен избор за књигу коју треба наградити.

Наиме, реч је о књизи „Историја српског народа“, Симеона Пишчевића, која је након 223 године, први пут преведена и објављена. Наслов оригинала написан

Пишчевићевом руком у преводу на савремени српски језик гласи: „Извештај сачињен од материјала који је прикупљен из разних књига и хроника и преведен на словенски језик, који говори о словенском народу, о Илирији, Србији и о свим српским кнежевима, краљевима, царевима и деспотима, такође и о Грчкој, Турској, давно прошлој Угарској побуни, и на крају о одласку Српског народа у Русију.“

Након пишчеве смрти рукопис је готово читав век чуван у породици његових потомака, да би преко Нила Попова чувеног историчара, археографа и слависте постао познат јавности. Пошто је Библиотека у Шиду 2002. године понела име Симеона Пишчевића, рођеног Шиђанина, било је и праведно да баш ми будемо издавачи овог изузетно вредног издања.

Додела награде за вредно репринт издање и издање књиге која има обележје непролазне културно-историјске вредности на 4. ФЕСК-у под називом „Пази шта читаш“, 2019. године

Историја српског народа је веома значајно дело, посебно из разлога што је настало у другој половини 18. века и с обзиром на изворе који су били доступни аутору у том времену. Редак је био случај да писац и историчар тако добро

познаје простор чију историју обрађује, као што је то био Пишчевић. Он је сва та пространства пропутовао као официр и војсковођа и правио белешке из којих су настали и *Мемоари* и *Историја*. Он је чак у виду забелешки навео коришћене изворе како из своје личне библиотеке која је била врло богата, тако и из других извора до којих је у то време могао доћи. Писао је на руском књижевном језику 18. века, односно руско-словенском или славенизираном руском.

Пишчевић се великим делом ослањао на литературу коју су чиниле историјске лектире аутора: Мавра Орбина (1601. година), Диканжа, Таубеа, Саве Владиславића и других. Његов рукопис је био потпуно читљив, веома занимљив и он пише више као писац, а не историчар. Читајући га, сам писац одаје утисак ведрога човека, његово приповедање догађаја је простодушно и занимљиво. Дело јесте писано на руском језику али оно припада нашем народу из простог разлога јер је писац наш човек, Србин, и приповедач је наше прошлости. Догађаји о којима пише почињу 1774. године и самим тим он попуњава једну велику празнину која је постојала у другој половини осамнаестог века.

Мотиве који су га покренули да напише „Историју српског народа“, писац је образложио речима: „Увек сам желео да свом народу учиним неко добро и да му будем од неке користи. Увек сам о томе мислио и колико ми је било могуће то и у дело приводио“.

Враћајући се на почетак овог текста, на помен имена Димитрија Мите Орешковића, који је у Српском народном календару за 1908. годину у издању Српске књижарнице на страни 32. уз његов портрет означен као Знаменити Србин, незаобилазно је да кажемо да је реч о Првом српском кантаутору. Издавач ове књиге такође је Библиотека у Шиду. Међу најзначајнијим песмама које су настале из пера познатог Шиђанина су свакако: *Праг је ово милог српства*, *Чуј дико шта велим*, *Зар ако си моја мати*, *Сећаш ли се овог сата* и

многе друге. У Библиотеци Матице српске под сигнатуром РР224 чува се *Песмарица*. То је стара свешчица увезана концем, врло неугледна мало и оштећена. Исписана је црним мастилом, читким рукописом и сматра се да је настала пре 1848. године.

Ова дела говоре о богатој историји и култури града Шида и шидске општине. Библиотека у Шиду доживела је огромну промену када је започела са радом у новој згради и новим условима. Истовремено је постала потпуно отворена и видљива. Постали смо свесни важности завичајне збирке која чува властите и културне посебности локалне заједнице, она је уствари чувар завичајне баштине. Из тог разлога било је неопходно да појачамо сарадњу са другим установама културе, са васпитно образовним установама, са туристичким организацијама и свим другим удружењима, појединцима и медијима, а све у циљу заједничке културне и туристичке промоције завичаја.

Из наведеног проистиче да је најважнија улога библиотеке да заједници пружи услове за доживотно учење, да буде по мери корисника, да буде носилац културних дешавања, да прикупља, обрађује и промовише првенствено завичајну грађу.

Милица Петровић

Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“

Инђија

koturmilica42@gmail.com

SUNO E RROMENGO (РОМСКИ САЊ)

Први независни и професионални ромски театар код нас и у Европи носи назив Suno e Rromengo. Оснивач овог театра је Зоран Јовановић.

Зоран Јовановић рођен је 1972. године у Новим Карловцима, селу у општини Инђија. Радио је као редитељ, глумац, књижевник, текстописац, ТВ водитељ, манекен, фото модел... Желећи да јавности приближи ромску културу, написао је и две књиге: „Да ли знаш ромски?“ српско - ромско - енглески разговорник и збирке усмених ромских предања „Приче Цигана у ноћи“. Свака забележена варијанта неког од ромских наречја, приближава ромски језик циљу стандардизације, а то значи и формирању заједничког језика свих Рома. Његова књига „Да ли знаш ромски?“ служи и том циљу. Преводио је на ромски песме за Горана Бреговића, Сању Илића, сарађивао је и са Шабаном Бајрамовићем.

Захваљујући познанству са Љубицом Бељански Ристић, која је у том периоду оснивала паралелни програм Битефа – Битеф Полифонију, створила се и могућност за оснивање овог ромског театра. Зоран Јовановић је продао своју имовину и купио простор за позориште. Уз помоћ једног свог пријатеља из Швајцарске, једне банке и Битеф театра, основан је театар Suno e Romengo.

Театар је званично отворен 2003. године у Новим Карловцима.

Главна позоришна сала имала је малу бину и око 70 места, а један део зграде предвиђен је да буде претворен у собе за одлагање костима. У почетку театар није имао довољно новца. Глумци су дању радили на њиви, а ноћу одлазили на пробе. Цепали су властиту одећу како би направили костиме за представе, прскалице су им биле специјални ефекти, тамјан уместо дим-машине, а публика комшије.

Зграда позоришта отворена је извођењем представе „Није све као што изгледа“ - едукативне приче о два анђела (велики и мали) који силазе на земљу да упознају свет, у којој велики показује свет малом, од богаташког до ромског дома, а у представи играју и чланови Јовановићеве породице.

Театар је намењен за извођење представа на ромском и српском језику, а по потреби и на енглеском језику. Ансамбл театра бројао је двадесетак чланова ромске и других националности. Равноправност и ентузијазам је оно на чему је театар, пре свега, заснивао свој рад.

Suno e Romengo је театар покрета, а његове представе су засноване на причама, митовима и легендама Рома, испреплетеним с класичним драмским текстовима Шекспира и других аутора.

„Најважнија порука коју сам желео да пошаљем отварањем ромског позоришта јесте да људима приближим разнолику ромску културу“

„Оно што нисам могао да предвидим јесте колики ће утицај театар имати на ромску популацију, нарочито када је у питању подизање свести о значају едукације“

„Позоришне представе такође помажу да људи других националности упознају Роме и да се отргну од стереотипа и предрасуда“

Зоран Јовановић

Године 2005, театар је прерастао у фондацију Suno e Romengo, што је омогућило финансирање од стране државе, Покрајине и Општине Инђија. Постављање прве представе овог позоришта подржао је и Унеско.

Наиме, иако се бавио и књижевношћу, Зоран Јовановић је сматрао да се театром на ефикаснији начин могу разбити предрасуде о Ромима као и приказати Роми у позитивном светлу. Јовановић је 2000. године окупио талентовану децу и адолесценте и започео позоришну едукацију. Уз подршку свог великог пријатеља оснивача Битефа, Јована Ћирилова, Јовановић је покренуо пројекат под називом Мала ромска академија. Потом су и Јован Ћирилов, Рада Ђуричин, Неда Арнерић и позоришни теоретичар Борка Павићевић радили пет година на едукацији глумаца и 2011. године 13 глумаца је добило дипломе, чиме је позориште добило професионални карактер. Исте године је управа Народног позоришта у Београду одлучила да поклони овом театру седишта са сцене „Раша Плаовић“, што ће омогућити публици да у већем броју и комфорнијим околностима прати представе.

Свој први велики успех театар је постигао представом „Sunò e Romengo“, по којој је театар и добио име. Имала је преко 200 извођења у земљи и иностранству.

Веома тражене представе су и „Роמוкауст“ и „Седам смртних грехова“, која је и прва представа у Србији приказана у 3D формату, „Хамлетови глумци“, „World gipsy dance“, „Sar si, te si“ (Како је, тако је), „Ром и Јулија“, „Точкови“, „Отело“, „Циганка Јерма“ по мотивима Лоркиног дела, као и дечје представе.

Представа „Роמוкауст“ инспирисана је књигом Антуна Милетића и Рајка Ђурића „Историја холокауста Рома“. Представа је у призорима, почиње на Божић пред почетак Другог светског рата у једној ромској кући, затим следи хапшење, па логор и страдање. Посвећена је свим Ромима страдалим у логорима.

Представа „Sar si, te si“ одражава ритам живота пролеће-лето-јесен-зима. Рођење, детињство, младост и старост уз ритуале, покрет и игру.

Представа „World gipsy dance“ бави се традицијом ромске музике и плеса.

„Хамлетови глумци“ рађени су по мотивима Шекспировог „Хамлета“. Акценат је на глумцима, на игри између сна и јаве у распону од краљевске смрти до краљевске освете. Посебно је апострофирана Хамлетова дилема – да ли су глумци који су путовали светом Роми или неке друге националности.

„Седам смртних грехова“ је прва представа у Србији приказана у 3D формату. Глумци Кетрин Хантер и Џонатан Свејн, били су запањени идејом којом је постигнут 3D ефекат са само једним компјутером, видео бимом и филтерима. Реч је о специјалној поставци тилова у неколико слојева. Први тил је бео, он прима слику и пропушта је даље, док су тилови у дубини постављени у троугао, па се слика прелива и пада на више њих.

„Тамнопути анђели“ била је прва представа овог театра у којој су играла деца из Крчедина, Бешке и Нових Карловаца, а која је више пута одиграна у Београдском драмском позоришту и Српском народном позоришту у Новом Саду.

Све представе говоре о искрености, љубави, завођењу, неправди, страдању, а одликује их изузетна енергија, јаке емоције и ведрина. Када је реч о одабиру представа, глумци, према речима Зорана Јовановића, функционишу више као породица него као професионална позоришна група. Гостовали су у бројним метрополама Европе, у Француској, Италији, Великој Британији, Аустрији, Шведској, Мађарској, Румунији, на Град театру у Будви, БИТЕФУ. Представе су игране и у хуманитарне сврхе.

Са својим представама освајали су бројне награде, међу којима су Награда за дух колективне игре на фестивалу „Deus ex machina“ у Суботици, Награда за потресну интерпретативну енергију колективне игре на Арт Трема Фесту у Руми, годишња награда „Љубица Ацовић“, награда „Јоца Савић“ на међународном фестивалу у Бечеју, Признање о подизању ромске културе на виши ниво и др.

Прича о овом театру изашла је на насловним странама у чак 32 земље широм Европе, и Би-Би-Си је направио прилог о њима.

Публика позоришта није била само из Нових Карловаца и Инђије, већ и из Београда, Новог Сада, Ниша, Словеније, Њујорка... Гости позоришта били су и аматерски театри из Хрватске, Македоније, Мађарске...

Зоран Јовановић и чланови ансамбла са Војом Брајовићем и Даницом Максимовић

Поводом десетогодишњице рада театра отворен је у његовом склопу и Rom-art kafe. Уз помоћ Борке Павићевић, Јована Ћирилова и Кокана Младеновића, који су понудили делове сцене из њихових представа, плакате и постере са њихових предавања и Битефу који је уступио столице и столове, опремљен је кафе у којем је представљена историја театра. На зидовима кафеа нашла су се бројна признања театра као и урамљени плакати из већине представа.

Ипак и поред бројних награда и великог успеха, због финансијских проблема, театар је 2013. године престао са извођењем представа, али и даље постоји нада да ће се пронаћи начин да се настали проблеми превазиђу и да ће театар наставити свој веома успешан рад.

Литература:

1. <http://www.seecult.org/vest/finansijski-mac-vedi-nad-romskim-teatrom>
2. <https://www.vreme.com/kultura/ritam-zivota/>
3. <https://www.sremskenovine.co.rs/2011/06/>
4. <https://www.portal-udar.net/zoran-jovanovic-osnivanjem-teatra-ostvario-sam-svoj-san-nazvavši-ga-suno-e-romengo/>
5. Јовановић, З., *Да ли знаш ромски?*. Београд : С. Машић (2000).

Јелена Видаковић

Градска библиотека „Атанасије Стојковић“

Рума

jelenavidakovic3505@gmail.com

ЕТИКА У БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНОЈ ДЕЛАТНОСТИ

Библиотеке су симбол цивилизованог друштва. Оне представљају лице једног народа и његовог језика. Сведоче о напретку човечанства у целини, тиме чувајући прошлост која образује садашњост. Место су подстицања умског сазнања, изазивају креативно размишљање и стварају многобројне перспективе гледања на свет. Библиотеке су посредници између корисника и записаног знања. Ради успешног испуњавања професионалних функција етика је незаобилазни први корак у библиотечко-информационој делатности. Уколико се етика бави промишљањем индивидуалног људског делања које се поима као закономерно поступање људи, утолико етика представља фундамент пружања библиотечке услуге корисницима. Струка заснована на услугама је алтруистична, а библиотекарство је прожето идејом услуге. Та врста услуге је испуњена хуманистичким вредностима, где служити појединцу значи служити друштву, стога је тешко замислити библиотеку која није посвећена људском напретку и хуманости као целини. У светлу тога намећу се три кључна задатка библиотечке заједнице којима у основи лежи библиотечка етичност: управљање знањем, хумано приступање раду и демократско вођење библиотеке које омогућава развијање интелектуалне слободе.

Друштво знања

Живимо у добу где нас један клик дели од информација, осим што лакше и брже стижемо до информације, или пак она до нас, пре се може рећи да сведочимо свету у ком се дешава „експлозија“ информација. С правом се говори о информатичком друштву као епохалној парадигми, јер је нова технологија утицала, како на производну делатност, тако и на културу, науку и образовање. Изгледало је да ће се проблеми око прикупљања и организације информација лако решити уз помоћ технологије. Ми данас можемо приступити жељеним подацима с посла, из собе, на путу од куће до парка, чак и уколико се налазимо на некој планини, а имамо приступ мрежи и интернету. Преко паметних уређаја имамо могућност приступити целом свету информација, па се намеће питање због чега су свету још увек потребне библиотеке? Да ли ће оне постати само многобројни записи о прошлости који се складиште у монументалним грађевинама? И мада је експанзија технологије на извешан начин угрозила библиотечку делатност, то је ипак само привид. Библиотека ће имати задатак да одигра посебну улогу у свету у ком су информације експлодирале, од којих нису све релевантне, и не представљају све извесно знање, зато је веома важно разумевање разлике информације и знања. Није свака информација нужно знање, а и пренос информација је једноставнији од преноса знања. Знање захтева искуство и когнитивне способности личности. Кад изгубимо информацију, лакше ћемо до ње понови доћи, међутим, кад изгубимо знање, губимо способност да нешто урадимо. Управо ће ту улогу имати библиотечка делатност у информатичком друштву -да разлучи поуздане информације од оних нерелевантних. На тај начин библиотекари ће бити посредници између корисника и мноштва информација, а то никако не значи да ће они бити препрека, већ ће њихова улога бити да

корисницима обезбеде и олакшају приступ свим потенцијалним информацијама тако што ће се претраживати брже и конкретније.¹ Недвосмислено се истиче да је библиотекарство струка дефинисана услугом, али таквом да је знање увек оно што библиотечка делатност има као императив. Ово нас наводи на мисао о дељењу знања.

“Стара пословица *Знање је моћ* понекад чини да неки гомилају знање, а њима изгледа као да их то чини незаменљивим. Моћ не долази од знања задржаног за себе, већ од дељења знања.”²

Човек као друштвено биће тек у заједници с другима остварује свој битак, уколико стојимо на становишту да је разумско и умско промишљање оно што њега издваја од осталих живих бића. У светлу тога, треба превазићи став да је знање привилегија коју не треба делити с другима, већ је неопходно створити културу дељења знања. Наше информатичко друштво треба надоградити хуманом компонентом у коме је средиште комуникација. Ова перспектива водиће до успостављања нове парадигме назване – друштво знања. Посао библиотекара овде има кључну улогу где се њихов рад не одвија у изолованим просторијама, већ добијају посредничку улогу тако што информације од важности чине доступним корисницима на адекватан начин. Суштина њихове делатности је да људско знање има истинску вредност само уколико се дели с другима.

---

¹Брофи, Питер, *Библиотека у двадесет првом веку: нове услуге за информационо доба*, превела Тања Тасић, Слио, Београд, 2005, стр. 120.

²Гејтс, Бил, *Пословање брзином мисли*, Прометеј, Нови Сад, 2001, стр. 233.

Хуманост у библиотечко-информационој делатности

Библиотека представља место које омогућава приступ свим корисницима. Библиотекари никада не смеју допустити дискриминацију на основу рода, расе, националности, хендикепираности, верских уверења или економског статуса. Чланови библиотеке могу бити и научни истраживачи, студенти, пензионери, али библиотекари увек треба да функционишу на високом нивоу пружања услуге. Без обзира на то ко смо, одакле смо и како изгледамо, свако има приступ како библиотечким изворима, тако и библиотечној служби. И можда свет у коме живимо никада неће успети остварити једнакост међу људима, колико год се државе залагале за једнака људска права, линија једнакости увек нам измиче, а друштвена правда као да никада није праведно расподељена. Наиме, далеко већу правичност је достигла библиотечко-информациона делатност. Реч је о правичности приступа који смањује или потпуно уклања број препрека за коришћење библиотечких услуга. Омогућити да је све доступно свакоме на једнак начин представља императив сваке библиотечке заједнице. Мајкл Горман наглашава:

„Можда је најочитија манифестација алтруистичке услужне етике која прожима библиотекарство наша историјска мисија да помажемо свима, али посебно сиромашнима, друштвено закинутима и беспомоћнима. У свим врстама библиотека, видећете концентрацију на услугу онима којима највише треба.“³

Захваљујући општем приступу библиотекама које је омогућено од стране једног друштва, ствара се окружење које даје могућност свим грађанима да се образују. Услуга коју нуде библиотекари оваплоћује у посвећености за добробит

---

³Горман, Мајкл, *Наше непролазне вредности: библиотекарство у XXI веку*, Филолошки факултет Универзитета, Београд, 2007, стр. 97.

човечанства, што имплицира висок степен друштвене одговорности. Библиотеке деле заједничку одговорност за очување прошлих и садашњих записа о друштву и његовим достигнућима, па тако оне као интелектуални чвор пружају библиотечке услуге појединцима раличитог порекла.⁴ Човекољубље се на тај начин истиче као дужност библиотекара којом треба да се испуни целокупно библиотечко пословање. Њихова дужност долази из њиховог професионалног држања, које увек у средиште поставља љубав према ширењу људског знања.

„Дјелање из дужности поставља чисти квалитативни морални садржај. Оно је морално држање човјека које има пуну моралну вриједност. У њој се показује вриједност карактера да не дјела из било којих побуда, него из чистог осјећаја дужности.”⁵

Демократија и интелектуална слобода

Појам *демократија* потиче од класичне грчке речи која значи народ и владати. Идеја да народ влада родила се у античкој Грчкој и све до данас овај појам је присутан. Он у модерном свету представља спектар вредности повезаних са људским достојанством, равноправношћу сваког људског бића, друштвеном правдом и уважавањем неистомишљеника. Демократске вредности и идеје владају библиотечким светоназором. Мајкл Горман примећује:

---

⁴Нитецки, Цозеф, *Metalibrarianship: A Model for Intellectual Foundations of Library Information Science*, на: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED363346.pdf>, стр. 196.

⁵Перовић, Миленко, *Филозофија морала*, Цензура, Нови Сад, 2013, стр.372,373.

„За библиотеке, демократија је контекст и камен темељац групе вредности које треба да прожимају наше активности и програме. Библиотеке служе демократији, добрим делом када су оне живи примери демократије на делу.“⁶

Уколико је циљ једне демократске државе да има обавештене грађане, онда библиотека, којој је у интересу да има што више корисника којима она служи, представља место демократије у друштву. Библиотекари се обрађају демократским идејама онда када обављају своју делатност. Толико су демократске вредности испреpletене са библиотечким дискурсом, да се намеће закључак да су библиотеке одувек тежиле живети демократским животом, мада, имамо пар епизода у историји човечанства када су библиотеке и записано знање били уништавани, као пример Александријске библиотеке, или, у средњем веку када је приступ библиотекама био пажљиво регулисан.

Принципи демократских вредности у блиској су вези са идејом интелектуалне слободе. Замисао да људи у слободном друштву треба да буду у стању да читају шта они желе, јесте озбиљење интелектуалне слободе. Она се понајвише тиче слободног изражавања мишљења. Библиотеке су по својој функцији место које погодује промоцији интелектуалне слободе због слободног приступа информацијама, зато су оне и највећи непријатељи цензуре. Пресудну улогу у интегрисању принципа интелектуалне слободе играју међународне заједнице и националне организације. Организације које су транспарентно имплементирале принципе интелектуалне слободе у своја документа су: UNESCO, IFLA, ALA, CLA, UN, Савет Европе и Европска комисија. Ове међународне организације на тај начин у својим документима промовишу

---

⁶Горман, Мајкл, *Наше непролазне вредности: библиотекарство у XXI веку*, Филолошки факултет Универзитета, Београд, 2007, стр. 185, 186.

постојање интелектуалне слободе, а у оквиру ових докумената налазе се етички кодекси, манифести, закони, стандарди и остало.

Библиотека данас представља институцију која разуме своје кориснике, добро познаје универзум информација и у њему се добро сналази. На тај начин она има посредничку улогу која корисницима олакшава и убрзава приступ релевантним информацијама. Тиме постају предводници друштва које се од информационог креће ка друштву знања.

Литература:

1. Брофи, Питер, *Библиотека у двадесет првом веку: нове услуге за информационо доба*, превела Тања Тасић, Слио, Београд, 2005.
2. Гејтс, Бил, *Пословање брзином мисли*, Прометеј, Нови Сад, 2001.
3. Горман, Мајкл, *Наше непролазне вредности: библиотекарство у XXI веку*, Филолошки факултет Универзитета, Београд, 2007.
4. Нитецки, Џозеф, *Metalibrarianship: A Model for Intellectual Foundations of Library Information Science*, преузето 15. 03. 2023. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED363346.pdf>
5. Перовић, Миленко, *Филозофија морала, Цензура*, Нови Сад, 2013.

Јована Бакајлић

Народна библиотека „Симеон Пишчевић“

Шид

jovanabakajlic@gmail.com

„МИ ТИ ГРОБУ КАМЕН ДАСМО“
135 година од подизања споменика Филипу Вишњићу

Прође 135 година како се малено место у Срему на својствен начин одужило Филипу Вишњићу, великану који је на овом подручју провео своје последње две деценије живота.

Како то обично бива, све велике идеје се рађају уочи важних догађаја, када се састану људи сличних мотивационих способности који са собом носе жељу да приреде нешто чиме ће се и будући нараштаји поносити. Беше то уочи Светог Саве, те далеке 1887. године у Бечу, када су Срби славили у Вукову и Вишњићеву част и када је српска омладина окупљена око Српског академског друштва „Зора“, изнедрила идеју о подизању споменика Вишњићу, и након које остаје запис: *„Омладина је покренула мисао да се подигне споменик на гробу Вишњићеву, па ће је и остварити. Прилога је пало толико, да мисао неће пропасти, а наша „Зора“ требала би одмах да изабере „Одбор за подизање споменика Филипу Вишњићу“, који би читаве ове школске године радио на том, да се мисао ова и оствари те тако можемо се надати у лето једној чисто народној свечаности у Срему, какве још до сад не беше у нас.“* [Часопис „Зора“, година 1887.]

Дакле, у организацији Српског академског друштва „Зора“ из Беча, а у договору са митровачким Српским

црквеним певачким друштвом отпочеше припреме за подизање споменика. Припреме за ову свечаност биле су заиста велике. Велику заслугу за подизање споменика свакако носи тадашњи грчански Прота Костантин Змејановић. Змејановић је уз помоћ породице Радишић, код које је Филип Вишњић живео и дочекао последње дане, пронашао место на ком је Вишњић сахрањен, а убрзо и прионуо са мештанима Грка у прикупљање прилога за подизање споменика.

Баш онако како је и најављено, не прође дуго а Филип доби свој камен. На Велику Госпојину 15. августа, односно по новом календару 28. августа, некадашње село Грк угостило је преко 2000 гостију. Капије су биле широм отворене, а домаћини расположени да се покажу у најбољем светлу. Када се скупе тадашњи мештани и многобројна посета поводом великог догађаја, селом је ходало 3000 душа, те оста забележено свечано откривање споменика „*какво још до сада не беше у нас*“.

Откривање споменика Филипу Вишњићу, година 1887.
извор фотографије: Историсјки архив Срем

Споменик у форми пирамиде од сивога мермера је израдио Р. Срешњак у Бечу. На споменику је урезано „Гроб гуслара-песника српског Филипа Вишњића, каменом обележио српски народ“, а након текста је постављена слика Филипа Вишњића испод које су урезане гусле. Овај инструмент у продужетку прате упечатљиви стихови Јована Јовановића Змаја:

*Благо гробу и у тами што се сјаји,
Где кандило припаљују нараштаји!
Кандило је жар, што српске груди краси,
Вишњић га је чув'о, да се не угаси.
Ми ти гробу камен дасмо. То можемо,
Венац прави твојој слави - јоште дугујемо!*

Током 1897. године Српска црквена општина у Грку подигла је око гроба гвоздену ограду, а 1952. године је споменик обновљен. Споменик је у надлежности Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица.

Постоје записи из тог времена који сведоче о овом значајном и несвакидашњем догађају који је обележио Срем и приказао вољу и жељу тадашњих житеља да негују и чувају културу своје средине. Тако се у угледним часописима појављују текстови: „*На велику Госпојину о.г. откривен је у селу Грку у Срему, гуслару и песнику српском, слепцу Филипу Вишњићу надгробни споменик. Чин овај обављен је уз сјајну народну светковину. Беше се искупио српски народ из Баната, Бачке, Славоније, Хрватске, Далмације, Босне и Србије, неколико хиљада људи. Најпре су одслужили литургију свештеници Дамјан Јеврић из Јамене, Јован Јеремич из Бачинаца и месни парох Јован Змеановић, а певаху шидско и митровачко певачко друштво...*“, преноси „Јавор“, затим и „Србобран“: „*Народа са свију крајева српских. У првоме реду најбоље је био заступљен Сријем, онда Славонија, Банат, Бачка, Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска и Далмација*“.

Била су ту и многа српска друштва: „Српска краљевска академија“, „Матица српска“, „Српско народно позориште“, „Корнелија“, Српско пјевачко друштво у Биограду и још доста других певачких дружина.“

Може се рећи да је те године постављен темељ будућих окупљања у малом месту крај прелепе реке Босут, па ће већ на стогодишњицу од Вишњићевог рођења, ово место Грк постати Вишњићево. Зачеци Вишњићевих меморијала, а сада већ манифестације „Вишњићеви дани“, датирају из 1964. године, када су мештани села обележили 130 година од смрти великана. Богат културно-уметнички програм увек је подразумевао и умеће гуслара да окупира присутне историјским песмама које је некада певао Вишњић. На фотографији која се чува у Народној библиотеци „Симеон Пишчевић“ у Шиду, приказан је препун Дом културе у Вишњићеву током обележавања поменуте годишњице из 1964. године.

Дом културе у Вишњићеву, година 1964.

Готово четири деценије непрекидно се око овог камена окупљају мештани шидске општине у част слепог гуслара. Општина Шид и Месна заједница Вишњићево у јесењим октобарским данима организују „Вишњићеве дане“, где угосте многа културно уметничка друштва, удружења жена, школарце, љубитеље гусала и уметнике.

Изложба: 255 година од рођења Филипа Вишњића и 135 година од откривања споменика“

Аутор изложбе: Јована Бакајлић, библиотекар у завичајној збирци

Аутор фотографија: Никола Бешевић

У октобру 2022. године, председник организационог одбора за одржавање Вишњићевих дана била је Славица Варничкић, директор Народне библиотеке „Симеон Пишчевић“, те је тако уз подршку оснивача поново приређен богат културно-уметнички програм.

Како су се тада поклопила два велика јубилеја (135 година од откривања споменика као и 255 година од рођења Вишњића) Библиотека је приредила тематску изложбу која се састојала од вредних и ретких фотографија које приказују како откривање споменика, тако и прве меморијале у Вишњићеву част.

Ова манифестација је током година оформила свој ток, те у новом миленијуму, она отпочиње традиционалним подизањем Вишњићеве заставе уз пратњу гусала на платоу испред Културно образовног центра у Шиду. Тог првог дана председник организационог одбора за обележавања Вишњићевих дана саопштава добитнике Вишњићеве награде, како за животно дело тако и за младе уметнике и учеснике литерарног конкурса основних и средњих школа на тему Вишњићевог живота и стваралаштва који расписује Библиотека. Наредног дана свечаност се сели у Вишњићево, где се одаје помен слепом гуслару, након чега следи богат културно-уметнички програм на платоу испред споменика Филипу Вишњићу који датира од 2010. године. Овај споменик је рад познатог вајара Саве Халугина, а поклон проф. др Радмиле Милентијевић, која је за живота српском народу много допринела својим донацијама. Свечаном академијом у част Филипу Вишњићу, која се одржава у сали Културно образовног центра у Шиду, завршавају се Вишњићеве дани уз доделу Вишњићевих награда. Треба напоменути, да се међу носиоцима ове престижне награде налазе најистакнутији писци нашег времена: Перо Зубац, Матија Бећковић, Селимир Радуловић, Благоје Баковић, Добрица Ерић, Мирослав Алексић и други.

Током дуге традиције, одавање почести мењало је своје називе, од „*меморијала*“ до „*дана*“, али је сачуван смисао коме су наши преци још 1887. године ударили темеље.

Још увек светли гроб. Још увек нараштаји пале кандило. Гусле „Сведидог невида“ давно су иструнуле на тавану Радишићеве куће, али оста њихов звук, праћен другом руком и новим поколењима слављен. Можда више нема оне крошње под коју је стало 3000 душа жељних да одају почаст великану, али су те душе својим изданцима дали ветар у леђа за неговање традиције и културе свог завичаја.

Литература:

1. Вејновић, Петар, *Вишњићево из мојих сећања*, Народна библиотека „Симеон Пишчевић“, Шид, 2023;
2. Козобарић, Јован, *Православна Српска Парохија у Грку крајем 1910. године*, Сремски Карловци, 1911;
3. Панић, Суреп, *Филип Вишњић : живот и дело*, Просвета, Београд, 1967.

Милијана Дмитровић Торма
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица
milijanadmitrovic@yahoo.com

ГОДИШЊАК БИБЛИОТЕКА СРЕМА – 25 ГОДИНА ОД ПРВОГ БРОЈА

За библиотекаре Срема са пуним правом можемо рећи да се одликују великом колегијалношћу, добром повезаношћу и међусобним разумевањем, о чему сведочи и 50 година дуга традиција Подружнице. Међу њима нема и никада било није ривалства, већ доброг пријатељства, подстицања и заједничке жеље за сталним унапређењем своје делатности. Љубав према Срему и библиотекарству једна је нит уткана у душе свих сремских библиотекара. Једнако загледи у равницу, прошлост и будућност, заједно су чували, неговали и развијали своје библиотеке. Из такве повезаности која траје и данас и добре организације матичне службе Библиотеке „Глигорије Возаровић“, пре готово три деценије развила се идеја о гласилу у коме ће Сремци моћи да бележе све догађаје из свог богатог и разноврсног културног живота. Идеја је подржана, те је на Скупштини Подружнице библиотекара Срема у јануару 1996. године донета одлука о покретању и издавању часописа „Годишњак библиотека Срема“. Часопис је представљао новину која је довела до уздизања сремског библиотекарства.

Године 1997. излази први број *Годишњака библиотека Срема*. Уникатан, другачији, регионалан. Главни и одговорни уредник првог броја била је Мирјана Пејновић, управница

сремскомитровачке Библиотеке, уредник Весна Петровић, библиотекар саветник у Матичној служби, док су чланови редакције били директори сремских библиотека: Симо Поткоњак(Инђија), Ратко Чолаковић(Стара Пазова), Весна Ћосић(Ириг) и Стеван Ковачевић(Рума). На тај начин у првом броју су све библиотеке (осим шидске и пећиначке које у том периоду нису биле самосталне, већ су деловале при културним центрима) биле заступљене и укључене у израду *Годишњака*. У то време у Срему су радиле 62 библиотеке у којима су се одвијали токови културног живота и стваралаштва. „Полазећи од тежње да тај живот или његов део буду и шире презентовани, покрећемо овај *Годишњак* као својеврсно сведочанство о нашем времену и раду Библиотека Срема“ рекла је уредница Весна Петровић у првом броју часописа.¹ Основна замисао часописа била је презентација нивоа развоја сремских библиотека, успешних програма из наше праксе и стручних радова библиотекара. Уз то намера је била да се прикажу све оне специфичности и вредности културе, појединих збирки и легата у сремским библиотекама, као и значајне годишњице наше културне историје. Портрети стваралаца, вести о стручним и струковним активностима и све оно што улази у широки спектар библиотечко-информационе делатности нашло се на страницама сремског библиотечког часописа. У том првом броју највише радова указало је на значај Сабора библиотекара Срема у Иригу, Скупштине библиотекара Срема и Сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, најважнијим програмима сремских библиотекара који су својим трајањем и данас потврдили квалитет. Радови из наше праксе и портрети стваралаца Ђорђа Утвића и Симе Поткоњака, као и библиографија прилога о библиотекарству у сремској штампи употпунили су први број.

---

¹Весна Петровић, *Реч уредника*, Годишњак библиотека Срема, бр. 1 (1997):5

Други број *Годишњака* већ је наишао на препреку. Наиме, те 1998. године када је требало да изађе из штампе није било материјалних средстава, а годину дана касније Србија је бомбардована што је довело до застоја са радом колико год се библиотекари трудили у то време да одрже привид нормалног живота и свакодневице. Тек 2002. *Годишњак* наставља свој живот када излази други број за 1997-2001. годину. Како је обухватио дужи временски период, тако су и прилози у њему били многобројни и шаролики. Од годишњица и тема из наше праксе, до завичајних збирки, портрета и сусрета библиотекара. Иако осмишљен са идејом да промовише рад сремских библиотека и да буде часопис где ће сремски библиотекари моћи да објављују радове, *Годишњак* је увек имао и сараднике међу колегама и ствараоцима изван Срема. Тако се на страницама другог броја нашао есеј о Ратку Чолаковићу књижевника Мира Вуксановића, као и портрет Стевана Пиштевића, књижевника и новинара Тодора Бјелкића. У овом броју уредништво је увело одељак *Стваралаштво*, и тиме показало да има склоности ка есејистичко-критичким текстовима. Оглед др Ратка Божовића, приказ књиге Радована Мићића, Мирјане Анђелковић и критички осврт Јована Н. Ивановића на бојску поезију Ратка Чолаковића и Радомира Тулафића, употпунили су овај одељак.

Након премошћених тешкоћа, од 2002. године *Годишњак* излази у континуитету све до данас. Трећи број доноси једну озбиљну анализу 2002. године и оптимистичне податке да је библиотекарство Срема показало значајно боље резултате у односу на претходну годину. Оптимистична вест је да је Скупштина општине Шид донела одлуку 26.2.2002. да Библиотека „Симеон Пишчевић“ постаје самостална. Из стручних радова сазнајемо о раду библиотека у Француској и Мађарској, односно о сарадњи запослених у Библиотеци „Глигорије Возаровић“ са колегама из иностранства. О отварању новог огранка у Ашањи, као и о читалачким

интересовањима корисника у одељењима за одрасле у библиотекама Срема. Новину и светлу тачку овог броја представио је приказ претходног броја Годишњака коју је написао Радован Мићић. Крајње афирмативно, зналачки, како то могу само истински познаваоци своје делатности рекао је: “Појава сремског Годишњака је отуда изузетна појава. У више него скромним условима професионалне егзистенције њени издавачи, надалеко позната Подружница библиотекара Срема и узорна митровачка и сремска библиотека „Глигорије Возаровић“, смогли су снаге да осветле своју делатност и стваралаштво и упознају културну јавност са прегаоцима заслужним за постигнуте успехе. А ту је и одговор на евентуални приговор зашто се појавио зборник о петогодишњем деловању, а и на питање зашто су остали библиотечки часописи већ одавно усахли. Већ првом свеском Годишњак се представио као зборник ауторских радова који превазилазе информативно-хроничарску раван стручног гласила и настоје да укажу на развојне карактеристике библиотечке делатности и на лични допринос библиотекара библиотекарству и култури уопште”.²

У четвртном броју сазнајемо да се библиотека у Пећинцима одвојила од Дома културе и постала самостална, па је мрежу библиотека од тада чинило 67 јединица, до данас нарасту на 101. У петом броју *Годишњак* добија нови одељак *Предавања*, а први радови су др Гордане Стокић-Симончић и Радована Мићића. Нешто другачије доноси шести број. При самом отварању, наместо уредничке речи дочекује нас песма *Себични библиотекар* Златка Пашка, библиотекара из Старе Пазове, што доказује да сремски библиотекари имају и литерарних склоности. Седми број опет изненађује својим обимом од чак 33 објављена рада. Од деветог броја на корице

---

² Радован Мићић, *Нови зборник о сремском библиотекарству*, Годишњак библиотека Срема, бр. 3 (2003): 45.

се смешта мапа Срема и тај карактеристичан изглед *Годишњак* задржава до данас, мења се само боја са сваким новим бројем.

До десетог броја мењали су се чланови редакције, али са тежњом да из сваке сремске библиотеке буде по један представник док је уредничко место припадало Весни Петровић, библиотекару саветнику из сремскомитровачке библиотеке. Усталио се *Годишњак* за то време, донео мноштво разноврсних радова о библиотекама и људима који у њима раде, забележио развој и успон сремског библиотекарства и презентовао га широј јавности. Окупио је око себе круг сталних и повремених сарадника, углавном библиотекара Срема, али и из других крајева. Бележио је и истакао све оне вредности нашег позива, успешне програме, годишњице, сусрете, стручне радове, портрете стваралаца, приказе књига, библиографске белешке из штампе о сремском библиотекарству, као и списак запослених.

После Весне Петровић, само на кратко уредништво преузимају Славица Варничкић из Шида и Милијана Барјактаревећ из Сремске Митровице, да би 12. број преузела Весна Степановић из Инђије. На Скупштини библиотекара Срема јуна 2011. дошло је до промене у управи Подружнице, па се и договором тадашњих руководиоца уређење Годишњака препустило Народној библиотеци „Др Ђорђе Натошевић“ из Инђије. Од 16. броја Годишњак се враћа у Сремску Митровицу одакле је и потекао и читаву деценију излазио, а уређивачки пар чине Ружица Станковић и Весна Петровић. Од 17. броја главни уредник је Ружица Станковић, а одговорни Милијана Дмитривић Торма, која преузима уређивачку одговорност на себе од 22. броја.

Своју основну концепцију *Годишњак* је задржао све до данас. Једнако као и у првом броју библиотекари су наставили да пишу о својој пракси, о свакодневном раду са корисницима, о изложбама, промоцијама, издавачкој делатности, стручном усавршавању, сусретима, истакнутим личностима и историји

свог региона, као и о свој оној лепоти коју наш позив собом носи. Као и у првом броју и данас у изради *Годишњака* учествују сви библиотекари Срема, као део редакције или као аутори. Листајући странице, стиче се утисак да све сремске библиотеке раде као једна разграната. *Годишњак* није само гласило, он је део нашег идентитета. Сремац и чувар као сремски библиотекари. Уткане су у њега године, личности, снага, посвећеност и професионални интегритет свих оних који су његове странице испунили. Омеђен једном календарском годином, ниже се већ више од две деценије. Истрајава, не посустаје. Инспирише на више, на боље.

Литература:

1. *Годишњак библиотека Срема*, Сремска Митровица

Биљана Митровић
МШ “Петар Кранчевић“
Нототека/медиајатека
biljana_mtrvc@yahoo.com

СТВАРАЛАШТВО ПЕТРА КРАНЧЕВИЋА
- 60 година од оснивања Музичке школе
„Петар Кранчевић“

Године 1869, деветог фебруара у Панчеву, рођен је дечак који ће оставити дубок траг уметности иза себе. После завршетка два разреда Реалне гимназије у Панчеву отишао је на Трговачку академију у Грац 1884. године, међутим трговина није била интересантна за младог Петра. Љубав према музици освајала је његову душу и срце. „Он је био један од оних храбрих и својеглавих, који спонтано сами налазе свој пут. Код њега је рано преовладала љубав према музици“.¹

Петар Кранчевић, долази 1904. године у Сремску Митровицу. Исте године био је изабран за хоровађу Српског црквеног певачког друштва, једног од најстаријих у Срему, основаног 1865. године. Ту су настале његове најбоље композиције на подручју хорске музике, мада је много значајније да је Петар унапредио музички живот у граду на Сави. Многа деца имућнијих Митровчана учила су да свирају клавир баш код Петра Кранчевића. Деца и чланови хора су га волели због његове благе нарави и тактичности у раду.

Под руководством Петра Кранчевића Српско црквено певачко друштво доживело је свој велики процват, како каже Јован Удицки „било је у свом најлепшем развоју“. „Петар

---

¹ Богдан Рајковац, *Срем у прошлости II*, Сремска Митровица, 1986.

Кранчевић је имао диван лирски баритон, па је као такав добијао бројне соло улоге у наступима градског певачког друштва. Заједно са својом сестром Јулком и чувеним певачем Жарком Савићем, чак је приредио и турнеју по Војводини пожњевши на истој сјајне успехе у свим српским местима. Био је веома омиљена и радо виђена личност. Из милоште су га звали ‘Наш Перичка’². Млади композитор је у Панчеву написао своје прве радове: вокални квартет *Леџтес Гебет* (Letztes Gebät) (1889), *Оче наш* (1898), *Гесло српске занатлијске добротворне и просветне задруге* (1902), *Јубиларна химна у славу Мите Топаловића* (приликом прославе 25-годишњице његовог музичког и уметничког рада, све за мушки хор (1903)), *Тихи позив* и *У бој* (обе за мешовити хор), као и самопев-соло песма *Небегај ми санче мој*. У најезди окупатора и усташа, 1942. године, начињена је непроцењива штета на архиви певачког друштва у којој је пропало око педесет композиција, углавном необјављених рукописа Петра Кранчевића. Без обзира на свој велики допринос граду у музичком смислу Кранчевић је живео веома скромно, те је из

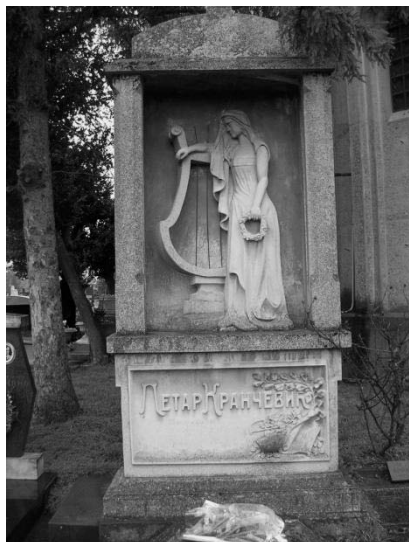
тог разлога управни одбор Српске православне црквене општине одредио композитору месечни хонорар од 50 круна, из школског фонда, за учење ноталног појања.

Српско певачко друштво у Сремској Митровици са хоровођом Петром Кранчевићем (1907)

² Миховил Томандл, *Споменица Панчевачког српског црквеног друштва* (1838-1938), Панчево, 1938.

Са својих четрдесет шест година оженио се Горданом Билић која је имала осамнаест година. У браку су били веома кратко, јер је велики композитор умро у својој педесетој години од туберкулозе. Упокојио се 13. по старом, односно 26. фебруара по новом календару 1919. године.

Над отвореним гробом, 27. фебруара, у име певачког друштва и Митровчана од њега се у стиховима (десетерцу) опростио кум и најбољи пријатељ Никола Илић³:

...»Био си добар и човек и друг;
На земљи биће трајан спомен
твој,
На небу славље твоје без краја-
Па с Богом пош'о, драги друже
мој,
Хвала ти, слава, памјат
вечнаја!»! ...

Чланови поменутог певачког друштва и угледни грађани скупили су прилоге за споменик који је подигнут 1927. године на Православном гробљу у Сремској Митровици.

Збирка „Хорска музика Петра Кранчевића“

„Не могу да опишем радост коју осећам због појаве ове збирке нота! Испунио се мој сан, дуг преко педесет година. Захваљујући пожртвованом раду Јованке Иванић, пред нама се

³ Душан Познановић, „Композитор и хоровођа Петар Кранчевић“, Сунчани сат бр. 9, Сремска Митровица, 1999.

налазе штампане ноте Петра Кранчевића, које су више од једног столећа чамиле у архивама“...⁴

Овим речима се обратио наш познати магистар музикологије, Душан Михалек, (Израел) на свечаном концерту посвећеном извођењу Кранчевићевих композиција и промоцији зборника хорске музике (Саборни храм у Сремској Митровици, 01.11.2023). Господин Михалек је врло емотивно испричао како је настала његова заинтересованост за рад и живот Петра Кранчевића, поменуо је извођење композиције „Присен“ од стране новосадског хора КУД „Светозар Марковић“ као и одлуку да се музичка школа у Сремској Митровици назове по композитору.

Музичка школа „Петар Кранчевић“ 2022. године славила је 60 година постојања и рада, те је јубилеј достојно обележен богатим културно-уметничким програмом.

Захваљујући истраживачком подухвату професорке Музичке школе, Јованке Иванић, ова збирка је штампана и представљена митровачкој публици (део на концерту). Верујем да ће композиције Петра Кранчевића бити извођене и у другим градовима Србије, јер овај „заборављени“ композитор заслужује пажњу и поштовање као стваралац и човек. Део нотних записа композиција је нађен у црквеној библиотеци (захвалност старешини Храма и свештеницима задуженим за библиотеку). Част ми је и задовољство да сам малим делом учествовала (на Јованкин позив) у тражењу истих (аутор текста).

---

⁴ Душан Михалек, „Хорска музика Петра Кранчевића“ , Уводна реч, Сремска Митровица: Уметничко удружење Кранчевић,2022.

МШ “Петар Кранчевић“ Сремска Митровица, Житни трг 28

На иницијативу Јованке Иванић, формиран је хор запослених професора, бивших и садашњих ученика школе и библиотекара у Музичкој школи под називом *Присен*. На пробама које је водила диригент, Ј. Иванић, увежбаване су одабране композиције за извођење: *Помјанух пророка вопијушча* (почетни стихови ове композиције се налазе на гробу П. Кранчевића, настали су док је гранатирана Сремска Митровица, 06.09.2014), *Достојно и праведно јест, Свјете тихиј, Херувимска песма, Свјат, Пркос...*

Сама збирка садржи 26 композиција расписаних као партитуре у оквиру духовне и световне музике за хорско певање (мешовити и једнородни хорови). Последња међу њима је *Јубиларна химна* посвећена Мити Топаловићу за дугогодишњи рад. На самом почетку је биографија Петра Кранчевића преузета из Споменице Панчевачког црквеног певачког друштва, уводна реч Душана Михалека, а на крају текст Д. Михалека из часописа *Pro musica* о животу и стваралаштву П. Кранчевића. Следи хронолошка табела и библиографија. За избор, редакцију и нотографију је одговорна Јованка Иванић, издавач је Уметничко удружење Кранчевић, а

штампу је урадио Колорпринт из Лаћарка. Збирка партитура је у тврдом повезу, а на првој корици је слика Петра Кранчевића.

Драги Перо, твоја дела ће живети у Сремској Митровици и даље, јер како рече Лав Николајевич Толстој:

„Права снага човекова није у нагонима него у непоколебљивој, спокојној тежњи према добру, које човек одређује у мислима, изражава у речима и спроводи у делима“.

Дела која је оставио Петар Кранчевић буде у човеку достојанство, лепоту, осећања и веру.

Хвала ти, слава, памјат вечнаја!

Литература

1. Познановић, Душан, „Композитор и хоровођа Петар Кранчевић“, Сунчани сат бр. 9 - Сремска Митровица, 1999.
2. Иванић, Јованка, Хорска музика Петра Кранчевића – Сремска Митровица: Уметничко удружење Кранчевић, 2022.
3. Фотографије узете са електронске адресе школе, <http://mskrancevic.edu.rs/kontakt/> и Фејсбук странице Музичка библиотека <http://www.muzickabiblioteka.wordpress.net/>. <https://www.facebook.com/medijatekap.krancevic/>

Вера Новковић

Српска читаоница у Иригу

vera.novkovic@yahoo.com

СРПСКА ЧИТАОНИЦА ОД УСТАВА ДО НАВИЈАЧА КУЛТУРЕ

Српска читаоница у Иригу својим радом спаја три века и од свог оснивања остварује значајну мисију дефинисану још далеке 1842. у њеном првом Уставу (Статуту), а то је напредак свога народа уз поштовање различитости. Тиме се одаје признање свима који су од ахимандрита крушедолског Димитрија Крестића, Стевана Радића, проте Васе Николајевића, Гојка Михајловића, Стевана и Милана Јелкића, па надаље наставили путоказом оснивача Читаонице у остваривању свог основног циља – образовања и напретка. Читаоница има богату и значајну прошлост. Рођена је у Иригу када је он био економски снажан, један од водећих градова у Срему. Напоменућу само да су Ирижани своју прву библиотеку коју су назвали Подлужно-сремска библиотека основали 1828. само 2 године по оснивању Матице српске.

Од свог оснивања Читаоница је носилац културних збивања у свом граду и шире. Отварање Српске читаонице у Иригу поздравиле су Новине србске и Гајеве Новине илирске као и многи истакнути грађани. Њено оснивање поздравља и наш први књижар Глигорије Возаровић. Већ 20. фебруара (по старом календару) шаље јој поклон- „ дела Доситеја Обрадовића у 9 части и три Голубице од 839, 840. и 841. године, све у лепој повезки“. Књига Доситеја Обрадовића са малом посветом и драгоценим датумом - 20. фебруар 1842.

године коју је београдски издавач, родом Лежимирац, Глигорије Возаровић поклонио Читаоници једини је сачувани документ који потврђује да је иришка библиотека и читаоница најстарија установа ове врсте у Срба у Војводини. Ова књига, које је са још три броја часописа библиотеци поклоњена, случајно је сачувана. На њој је записана посвета: *„Благопоштенородног Иришког обшчества ново подигнутои Српскои Читаоници дела Доситеја Обрадовића у 9 части и три Голубице од 1839, 1840. и 1841. године, све у лепои повезки приноси на дар Г. Возаровић у Београду 20. фебруара 1842.“*

Поштујући оснивачку замисао да Српска читаоница буде носилац и пратилац свих значајних културних збивања и да учини доступним ширим народним масама све националне, родољубиве и културне активности које су увелико захватиле Европу, Српска читаоница у Иригу, само годину дана по свом оснивању, 1843. Иригу дарује „Добровољно дружество позоришно“ и на тај начин почиње да развија позоришну традицију. (СНП 1861.)

Иако је на оснивачкој Скупштини донет њен Устав (Статут), Српска читаоница увиђа његове недостатке и превазиђеност и 1874. године доноси нови Устав који је потврђен од Краљевске земаљске владе. Новим Уставом Српска читаоница поставља нову организацију и делатности, али успоставља и високе демократске и цивилизацијске вредности ове установе прилагођавајући их дугорочним временским потребама. Демократски карактер најбоље осликава члан 4. Устава где у одредбама о чланству стоји: *„Сваки неприкорног владања Србин, Хрват и уопће Словен, као и сваки Несловен, коме лежи на срцу напредак нашег народа, може бити чланом овог друштва...“* Овим чланом још једном Српска читаоница потврђује своју опредељеност да никада није била националистичка и да уважава сваку националну припадност. А следећи члан, поштујући

равноправност полова, недвосмислено истиче: „Ово важи и за женскиње“.

Српска читаоница је библиотека која има и галеријски простор и поседује око стотину слика и уметничких предмета. Међу највреднијим уметничким сликама је 10 слика академског сликара Васе Ешкићевића, шест слика сликара наивца Пала Хомонаија, ту су још и слике Зузане Халупове, Саве Стојкова и завичајног академског сликара Саше Филиповића...

Поред основне библиотечке делатности не занемарујемо ни издавачку делатност. Сваке године издамо по неколико значајних књига различитих жанрова. Имамо библиотеку „Акт“ и едицију завичајних писаца „Фрушкогорје“. Српска читаоница у Иригу је на предлог Саве Јојића, власника Винарије „Мачков подрум“ из Ирига, 2011. године установила награду за најбољу песму о вину. Сваке године 1. октобра расписује се конкурс на коме право учешћа имају сви писци и песници који пошаљу своје необјављене песме о вину. О избору песама задужен је петочлани жири. Додељују се три награде које се састоје од новчаног дела и пакета производа Винарије „Мачков подрум“.

Српска читаоница у Иригу и „Мачков подрум“ штампали су 2017. године Зборник песама „Вино је пољубац постојања“ који је обухватио награђене песме и оне које су ушле у ужи избор од 2011. до 2015. године и 2021. други зборник „Вино је песма, песма је вино“ избор песама од 2016. до 2020. Награда се традиционално уручује трећег четвртка у новембру на дан младог вина - португизера на свечаности коју организује Винарија „Мачков подрум“ уз учешће многобројних винара, песника, глумаца, музичара. Овим програмом Српска читаоница у Иригу пружа свој мали допринос развоју туризма у Општини Ириг.

У Српској читаоници у Иригу од 1962. године окупљају се на Сабору библиотекари и посленици културе како би

разменом искустава обогатили своје знање и свакодневну праксу. Из богате саборске документације може се закључити да се првих десетак година Сабор бавио искључиво библиотечким и библиотекарским проблемима, али је био отворен и за све видове културног и уметничког стваралаштва. Седамдесетих година библиотечке теме преузима Подружница библиотекара Срема на својим редовним стручним састанцима и годишњим скупштинама, а Сабор прераста у широку културну манифестацију. Обележавају се значајне годишњице, приређују изложбе, гостују познати писци и Сабор постаје традиционална вредност наше завичајне културне историје. Сабор је светковина у част књиге и знања. Обележавају се значајне годишњице из наше књижевне и културне историје. Изложбама и пригодним предавањима обележено је: 300 година од сеобе Срба, 100 година од рођења Ива Андрића, 200 година српске штампе, Јубилеји србуљских инкунабула и палеотипа, 100 година Бранковог кола, Век и по читалишта, 1847. у новој српској култури, 800 година од оснивања Хиландара, 175 година од рођења Бранка Радичевића, 2000 година хришћанства, 600 година Гутенбергове штампарије, 175 година Матице српске, 80 година од рођења Борислава Михаиловића Михиза, два века модерне српске државе, 200 година од рођења Јована Стерије Поповића... Сваки Сабор је и прилика да се посете и виде историјски и културно-историјски споменици Фрушке горе. У реализацији програма саборских дана учествовало је много књижевника, књижевних критичара, универзитетских професора, теолога, библиотекара и институција из Срема, Покрајине и Републике. Сабор је одавно прешао границе Срема и постао је препознатљива манифестација међу библиотекарима Србије.

У оквиру пројекта „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“, чији је аутор библиотекар саветник Весна Петровић, већ дуже од деценије, уз благослов епископа сремског господина Василија, помажемо у формирању

манастирских библиотека и њиховом стручном уређењу. У манастиру Велика Ремета организујемо стручне скупове са темом „Манастири и библиотеке - чувари културне баштине“. У овоме нам велику подршку пружају Библиотека Матице српске, Народна библиотека, Патријаршијска библиотека, Православни богословски факултет. Досадашњи резултати овог пројекта су: формиране библиотеке у манастирима Бешеново, Кувеждин, Раваница у Врднику, Ђипша, Раковац, Привина Глава и Старо Хопово, успостављен је стручни рад у библиотекама манастира Велика Ремета, Гргетег, Јазак, Мала Ремета, Ново Хопово, Петковица и Крушедол, стручно је уређена библиотека Српске православне општине при храму Василија Острошког у Линцу и Библиотека епархије сремске. Штампане су књиге каталог „Поклон библиотека Димитрија Ђамиловића у манастиру Крушедол“, каталог „Стара штампана књига у библиотекама фрушкогорских манастира“, каталог „Рукописне књиге у библиотекама фрушкогорски манастира“, монографија „Библиотеке фрушкогорских манастира у 21. веку“, девет зборника са стучних скупова у Великој Ремети.

Фан клуб „Навијачи културе“ још један је од пројеката за који су добијена средства у оквиру јавног конкурса „Нови Сад – европска престонице културе“, програм „Публика у фокусу“. У његовом фокусу је јачање људских и просторних ресурса у општини Ириг, као и децентрализација културе на локалном нивоу. Пројекат аутора Авакума Кваса спроводи Српска читаоница у Иригу, а сегменти пројекта су реализовани у Зони 021 у местима: Иригу, Врднику, Ривици и Сремским Карловцима. Спорт се овде јавља као метафора, па тако и навијачи „Културе“ имају своја навијачка обележја, носе дресове свог омиљеног клуба „Културе“, а у оквиру пројекта реализују се „Тренинзи“ (радионице поезије, новинарства, историје), „Култакмице“ (поетско-музички догађаји), „Слободни ударци“ (предавања на различите теме), „Кошкања“ (креативне радионице за децу)... У оквиру овог пројекта

Српска читаоница је реализовала укупно 22 догађаја, радионице различитог типа. Ангажовано је 25 лица која су се појавила у улози водитеља, предавача, аутора или реализатора одређеног програма. Догађаје и радионице испратило је око 1500 посетилаца, од којих је задовољавајући број узео учешће. Тиме је остварила главни циљ овог пројекта, а то је стварање активне заједнице људи који ће се у Иригу и целој општини бавити културом. Такође су оживели стари и формирали нове просторе за извођење културних програма. Ту је Михизова кућа, као и запостављене просторије Касина у Врднику и Дом културе у Ривици. Тако је остварен још један циљ децентрализације културе и њене приступачности на ширем подручју општине.

Пројекат Авакума Кваса „Времеплов кроз Ириг” реализован је у организацији Српска читаоница у Иригу, а подржан је на конкурс у Фондације за отворено друштво и изабран међу 12 најбољих од преко 500 пријава, колико је пристигло из свих крајева Србије. Бави се едукацијом становништва које информисе о туристичком потенцијалу иришке општине, као и обуком аниматора и локалних водича. Један од сегмената овог пројекта је да аниматори приликом одржавања културно-туристичких манифестација одевени у костиме, војну и грађанску одећу 18. и 19. века, прикажу посетиоцима део живота Ирига. Костими, које су шили кројачи Српског народног позоришта у Новом Саду, одлуком аутора постали су власништво Српске читаонице. Пројекат је представљен 16. јула 2016. године. Српска читаоница је наредних година у више наврата користила костиме приликом разних догађаја и манифестација: Шетње кроз наслеђе, Повратак у будућност, Дан младог португизера, Пударски дани, Дани вина у Ривици.

Српска читаоница у Иригу од 2005. године додељује награду за драмско стваралаштво „Борислав Михајловић Михиз”. Идеја је потекла из Српске читаонице у жељи да

сачува успомену на знаменитог Ирижанина, да успостави награду у области драмског стваралаштва и оснује фонд са његовим именом. Реализацију идеје су подржали Министарство културе Србије и Извршно веће Војводине. Награда, која се додељује 17. октобра на дан Михизовог рођења састоји се из плакете, новчаног износа и објављивања драме награђеног. Први лауреат 2005. била је Милена Марковић, књижевница из Београда, потом следе: 2006. Маја Пелевић, 2007. Марија Караклајић, 2008. Милена Богавац, 2009. Милица Пилетић, 2010. Јордан Цветановић, 2011. Тања Шљивар, 2012. Оливер Фрљић, 2013. Милан Марковић Матис, 2014. Даница Николић, 2015. Олга Димитријевић, 2016. Бранислава Илић, 2017. Димитрије Коканов, 2018. Тијана Грумић, 2019. Исидора Милосављевић и 2020. Филип Грујић. До 2021. године „Михизов фонд” и Српска читаоница у Иригу наградили су 17 драмских писаца, објавили драме награђених и „Антологију драма Михизове награде 2005-2015. године” коју су приредили редитељка Ксенија Крнајски и драматург др Светислав Јованов. У сарадњи са Библиотеком Матице српске објављена је „Библиографија Борислава Михајловића Михиза“ аутора Марије Јованцаи, Весне Укропина и Слађане Субашић. У оквиру рада Фонда одржана су три симпозијума о Михизовом стваралаштву: 2006. „Михизова драма у европском контексту”, 2008. „С обе стране илузије” и 2013. године „Ројеви и илузије”. После сваког смимпозијума штампан је зборник радова који је приредио драматург др Светислав Јованов.

Обновљена родна кућа Б.М. Михиза отворена је 18.3.2019. године. Тако је створена још једна културна станица у Иригу. У њу је смештена значајна Михизова заоставштина коју смо добили благодарношћу његове кћери, гђе Миле Јанковић- поред фотографија, рукописа, неких личних предмета и 538 првих издања књига наших писаца са посветом Михизу, изузетно вредна колекција икона на стаклу које су

сакупљали Милица и Борислав Михајловић, старе преслице и Михизови портрети радови Миће Поповића и Моме Капора.

Најзначајније награде добијене су 2022. године када је Указом председника Републике Србије за нарочите заслуге у очувању културне баштине, прикупљању и очувању књижног блага, неговању културе, свестраном и истрајном раду током 180 година постојања одликована Српска читаоница у Иригу Сретењским орденом првог степена. 28.3.2022. Читаоница је добила и златну медаљу „Јован Ђорђевић“ Српског народног позоришта у Новом Саду.

Весна Петровић

Сремска Митровица

petrovic.vesna613@gmail.com

IN MEMORIAM

МАРИЦА БОЖОВИЋ

(1947-2022)

Полако и неумитно заувек одлази некадашње језгро Библиотеке „Глигорије Возаровић“. Одлази због природних законитости, животних околности, личних судбина и свих оних појединачних узрока који прате човеково нестајање. Одлази у неки други свет и остаје да траје у нашим сећањима на времена заједничког рада и стварања.

Пре неколико дана заувек нас је напустила Марица Божовић, књижничар, културни аниматор, неуморни трагалац за лепотом, заљубљеник у књигу и свој посао. Цео радни век провела је на месту књижничара у Дечјем одељењу Библиотеке „Глигорије Возаровић“. Била је сведок свих њених мена, развоја, организационих и садржајних промена у библиотечкој делатности, модернизације и прилагођавања новим технологијама. Свој радни животни пут започиње 1966. године када се Дечје одељење уселјава у нове просторије. Одана књизи и најмлађим читаоцима, добро је познавала суштину библиотечке делатности и улогу библиотекара у популаризацији књиге, откривању чудесних

светова игре, маште и мисаоних садржаја упућених деци. Систематско праћење издавачке делатности и познавање књижног фонда омогућило јој је да увек буде спремна да одговори на захтеве малих читалаца. Умела је да заинтересује најмлађе за тај неисцрпни свет писане речи, да их поучи, да им помогне да пронађу праву књигу за себе и да уживају у њеном садржају, илустрацији, поруци.

Поред непосредног рада са читаоцима, са инстанчаним смислом за естетско и ликовно изражавање, креативно је доприносила садржају многих облика рада са децом: Сусрети четвртком, Цртотека, Бајкотека, Стихотека, Читалачка значка, квизови из области књижевности, историје и екологије... Тако Дечје одељење постаје омиљено место окупљања ученика основних школа. Њен смисао за уметност дошао је до изражаја у изради диплома за највредније читаоце, позивница за програме, плаката и изложби како поводом обележавања значајних датума, тако и у представљању нових књига.

Понекад плаховита, наша Маца, искрено и предано је волела своју Библиотеку и рад у њој. Добра колегиница и сарадница, креативна и радознала, увек спремна да учествује у новим програмима остаће у сећању и колега и читалаца.

Бранислав Јовичић
Српска читаоница у Иригу
scitaonica.i@mts.rs

**СВЕЧАНО УРУЧЕНА НАГРАДА "БОРИСЛАВ
МИХАЈЛОВИЋ МИХИЗ" ЗА ДРАМСКО
СТВАРАЛАШТВО ЗА 2022. ГОДИНУ**

Српска читаоница у Иригу 17. октобра 2022. године је поводом 100 година од рођења Борислава Михајловића Михиза, књижевника, драматурга, књижевног критичара и једног од најблиставијих умова српске књижевне критике 20. века обележила и 18 година постојања Фонда који носи Михизово име.

Награда "Борислав Михајловић Михиз" додељује се младим драмским писцима, а ове година додељена је Филипу Вујошевићу из Београда.

Скуп је најпре поздравила директорка Читаонице Вера Новковић, а пригодном беседом Иване Симеонових Ћелић и минутом ћутања одата је почаст Михизовој ћерки Мили Јанковић рођ. Михајловић, великом пријатељу Читаонице и активном учеснику у програмима рада Фонда и Михизове родне куће у Иригу. Др Светислав Јованов дао је кратак осврт на досадашње добитнике награде, а одлуку жирија о додели награде саопштила је Маја Пелевић:

Жири награде за драмско стваралаштво "Борислав Михајловић Михиз", коју додељују Фонд "Борислав Михајловић Михиз" и Српска читаоница Ириг, а у саставу: Маја Пелевић, драматуршкиња и драмска списатељица,

Димитрије Коканов, драматург и драмски писац, и Светислав Јованов, театролог (председник жирија), донео је, на свом састанку 26. септембра 2022 године, једногласну одлуку да се Награда за драмско стваралаштво „Борислав Михајловић Михиз“ за 2022. годину додели Филипу Вујошевићу, драмском писцу из Београда, за досадашњи остварени опус.

Филип Вујошевић

Филип Вујошевић је у својим многобројним драмама можда више од било ког нашег аутора обрађивао питање транзиције, несналажљивости младих у новим системима вредности који им се намећу, утицај нових технологија као и популарне културе и мултинационалних компанија које су у источноевропским земљама довеле до сасвим другачијег нивоа експлоатације људи. Његови јунаци су деца изгубљена у свету видео игрица у “Халфлајфу”, запослени у Мекдоналдсу у команду “Роналде, разуми ме”, неуспешни глумци из дечијег

позоришта у “Живот стоји, живот иде даље” и незапослени пропали песник који покушава да се снадје у свету маркетинга у “Шумадији”. Заједнички именитељ свих ових комада је управо атмосфера краја једног политичког и друштвеног поретка (социјализам) који кроз једну дивљу транзицију покушава да предје у нови, обећани свет где ће нам свима бити боље – неолиберални капитализам. Вујошевићеви јунаци су у том контексту они који се нису снашли, али све време то покушавају, који су вечити “лузери” у том свету који се налази негде измедју, ни на небу ни на земљи. Могло би се рећи да су они метафора свих оних који не умеју и не пристају, свих оних Мелвилових “Писара Бартелбија” који радије не би, а онда ипак мало и би, свих оних који су остали на маргинама друштва. Иако Вујошевићеви комади заузимају врло јасну друштвено-политичку позицију, они увек поседују и један мелодрамски елемент који би требало да буде нека врста светла на крају тунела, али се на крају увек испостави да је, као што би рекао Жижек, реч о возу који им иде у сусрет, нагласила је Маја Пелевић.

Вера Новковић са добитником награде и члановима жирија

Глумци Српског народног позоришта из Новог Сада Сања Микитишин и Ненад Пећинар казивали се одломке из драма Филипа Вујошевића. У уметничком делу програма учествовао је млади виолиниста Милан Трипковић уз клавирску пратњу Сандре Војнак.

Награда "Борислав Михајловић Михиз" за драмско стваралаштво састоји се од уникатне повеље, новчаног износа и штампања књиге драма награђеног аутора на српском и енглеском језику.

Покровитељ рада Фонда и доделе награде је Влада АП Војводине, Министарство културе Републике Србије и Општина Ириг.

Вера Новковић

Српска читаоница у Иригу

vera.novkovic@yahoo.com

60. САБОР БИБЛИОТЕКАРА СРЕМА

Далеке 1962. године Српска читаоница установила је манифестацију која ће за циљ имати окупљање свих сремских библиотекара како би се једном годишње утврдили даљи правци развоја културе, посебно библиотекарства на подручју Срема. Манифестација је названа „Сабор библиотекара Срема“, одржава се сваке године у Иригу, а домаћин је Српска читаоница. Још 1962. стварајући ову нашу јединствену манифестацију, наш САБОР, били смо свесни да НАША БУДУЋНОСТ ЗАВИСИ ОД БИБЛИОТЕКА и ЧИТАЊА, да су библиотеке важне, да је читање кључ. Пре неког времена појавиле су се зле слутње да живимо у свету који је превазишао читање, свету у коме способност да налазимо смисао у писаној речи постаје сувишна. Та сумња је на срећу отклоњена. Речи су важније него икада. Путујемо светом уз помоћ речи јер се свет пренео на интернет, имамо потребу да пратимо и делимо оно што читамо.

60 година Сабора библиотекара Срема Подружница библиотекара Срема и Српска читаоница прославили су дводневним скупом. У четвртак 6. октобра у Врдничкој свечаној сали „Касина“ у огранку Српске читаонице „Милица Стојадиновић Српкиња“ у Врднику отворена је изложба „Библиотекар писац“ аутора Милијане Дмитровић Торма и Весне Петровић на којој је приказано 20 писаца који су своје књижевно стваралаштво представили на протеклим Саборима. Изложба је штампана на 22 изложбена плаката и уз њу пратећи каталог, а отворила ју је Зорица Мишчевић. Предавање

„Рукописне књиге у библиотекама фрушкогорских манастира“ одржала је мр Душица Грбић, библиотекар саветник у Библиотеци Матице српске. На тему „100 година од рођења Дејана Медаковића“ говорио је др Владан Бајчета. Потом је уследила посета Манастиру Мала Ремета у коме се чува 8 рукописних књига из 17. века.

У вечерњим сатима одржано је књижевно вече библиотекара писаца. Учествовали су библиотекари писци: Гордана Ђилас, Драгомир Ђулафић, Мирко С. Марковић, Мирослав Алексић, Дубравка Симовић, Ратко Марковић Риђанин и Симо Поткоњак. Овај део програма водила је Милијана Дмитровић Торма, библиотекар у библиотеци „Глигорије Возаровић“ из Сремске Митровице. Исте вечери у уметничком делу програма учествовала је професор гитаре Ивана Миросављевић из Сремске Митровице.

Већ по традицији, 7. октобра, првог петка у том месецу, одржан је Сабор библиотекара Срема у Српској читаоници у Иригу. Јубиларни Сабор окупио је стотинак гостију, библиотекара и поштовалаца књиге и писане речи како из Срема тако и из Смедерева, Београда, Новог Сада, Трстеника...

Поздравном речи домаћина Вере Новковић, директорице Српске читаонице у Иригу, и Дамира Васиљевића Тоскића, директора румске библиотеке и председавајућег овогодишњег Организационог одбора, отпочео је свечани програм. Отворена је изложба „60 година Сабора библиотекара Срема“ аутора Бранислава Јовичића, самосталног књижничара иришке Читаонице. О изложби је говорио проф. др Жељко Вучковић. Изложба је штампана на 12 изложбених паноа са пратећим каталогом.

Поводом 100 година од рођења о Бориславу Михајловићу Михизу говорио је др Владан Бајчета, а о издавачкој продукцији сремских библиотека говорила је мр Гордана Ђилас, из Библиотеке Матице српске.

Ове године није додељена награда „Доситеј Обрадовић“ појединцима за заслуге у библиотечком раду те је тако ова награда, како је то истакла Вера Новковић, припала свим библиотекарима Срема који су предано радили свих ових година на унапређењу и развоју библиотечке делатности.

Скупу се обратила Весна Степановић у име Библиотекарског друштва Србије, а пригодан поклон уручен је библиотекарки из румске библиотеке Љиљани Савић поводом одласка у пензију.

Библиотекар писац који се својим књижевним радом представио на овогодишњем Сабору је Верољуб Вукашиновић, библиотекар и директор библиотеке у Трстенику. Разговор са писцем водила је Драгана Тојага, библиотекарка из Старе Пазове.

У уметничком делу програма, уз клавирску пратњу, наступио је вокални солиста РТС Милош Радовић.

Гости и библиотекари посетили су родну кућу Борислава Михајловића Михиза у Иригу.

Сабор библиотекара Срема, својим трајањем потврђује да се програми културе могу квалитетно оргнизовати само сарадњом и разменом искустава са људима чији свет представља књига. Библиотекари, књижевници, научници, уметници су и учесници у програмима, а и публика.

У реализацији програма саборских дана учествовало је много људи и институција, у првом реду из Ирига, Срема и Републике Србије који су дали не мали допринос раду Сабора и заслужни су за његовао трајање. Шездесети Сабор библиотекара Срема показао је да се једна оваква стручна манифестација посвећена књизи, писаној речи и библиотекарству може одржати дужи низ година и да

константно изазива све већу заинтересованост стручне и културне јавности у циљу да ова манифестација траје и наредних година са тенденцијом осавремењавања и стручне помоћи библиотечким радницима кроз увођење нових тема и актуелних начина рада.

Рад овогодишњег Сабора библиотекара Срема забележио је већи број регионалних и локалних електронских и штампаних медија, а Српска читаоница у Иригу је детаљно известила ширу јавност путем друштвених мрежа. Овај пројекат реализован је суфинансирањем од стране Министарства културе Републике Србије.

Ружица Станковић
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица
r.stankovic@hotmail.com

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ПОДРУЖНИЦЕ БИБЛИОТЕКАРА СРЕМА ЗА 2022. ГОДИНУ

Подружница библиотекара Срема одржала је своју редовну Годишњу скупштину 27. маја 2022. године.

Библиотека „Доситеј Обрадовић“ из Старе Пазове била је домаћин, те је имала слободу организације овогодишњег скупа, који се одржао у простору угоститељског објекта „Салаш од срца“ у Голубинцима. Скупштина је заказана у 10.30, присуствовала су 63 члана Подружнице.

Скуп су поздравили, у име домаћина, директор Библиотеке „Доситеј Обрадовић“ Драгана Милаш и директор матичне Библиотеке „Глигорије Возаровић“ Слободан Кекић.

У уводном делу програма проф. др Жељко Вучковић, редовни професор Учитељског факултета у Сомбору, говорио је о значају библиотека и библиотекарске професије „Визије и вредности – библиотекарска професија пред савременим изазовима“.

Председник Подружнице библиотекара Срема Ружица Станковић поднела је извештај о раду Подружнице, који је ове године био посвећен јубилеју 50 година постојања и рада нашег струковног удружења.

Следећа тачка дневног реда односила се на усвајање Пословника о раду Подружнице који је једногласно и усвојен.

Вера Новковић, директор Српске читаонице у Иригу, известила и подсетила нас је о начину на који је одржан 58. Сабор библиотекара Срема.

Бранислава Танасић, директор Народне библиотеке „Др Ђорђе Натошевић“ из Инђије најавила је одржавање предстојећег „Сусрета библиографа“ који се одржава у њиховој библиотеци у новембру месецу.

Као и увек, Скупштина је место на којем представљамо нови број „Годишњака библиотекара Срема“, те нас је главни и одговорни уредник Милијана Дмитровић Торма упознала са темама и ауторима радова у овом броју. Представила је нови, 22. број који садржи 24 стручна рада сремских библиотекара, подељених у рубрике Наша пракса, Срем, наш завичај, Стручни радови, Прикази, Годишњице, Рефлексије, In memoriam, Извештаји, Награде, Библиографија прилога о библиотекарству у сремској штампи у 2022. години и Запослени у библиотекама Срема у 2022. години.

Гост писац била је наша колегиница у пензији, Весна Петровић. Њен рад, односно нову књигу „Библиотеке Срема“ представила је Гордана Ђилас, библиотекар саветник Библиотеке Матице српске из Новог Сада.

По окончању Скупштине Подружнице настављено је дружење, јер оно што библиотекари Срема даје посебност, оно што их издваја и што је свакако њихов печат, јесте традиција дружења и окупљања. Ту традицију наставили смо и ове године.

Бранислава Танасић

Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“

Инђија

direktor.biblioteka@indjija.rs

23. СУСРЕТИ БИБЛИОГРАФА У СПОМЕН НА ДР ГЕОРГИЈА МИХАИЛОВИЋА

У петак, 4. новембра 2022. године, у Великој сали Културног центра Инђија, одржан је 23. научни скуп Сусрети библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, у организацији Народне библиотеке „Др Ђорђе Натошевић“, а под покровитељством Општине Инђија.

Након поздравне речи Браниславе Танасић, директора инђијске Библиотеке, скуп је отворен.

Награда „Душан Панковић“, једногласном одлуком чланова Одбора Сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, додељена је Душици Грбић. Душица Грбић је археограф саветник, библиотекар саветник, библиограф из Новог Сада и аутор бројних стручних радова, од којих су многи објављени у Зборнику радова Сусрети библиографа.

Образложење предлога за Награду „Душан Панковић“ прочитала је Весна Степановић, у име предлагача Бојане Вукотић.

Стручни део 23. Сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића красила је изузетна радна и конструктивна атмосфера. Тридесетседам радова и четрдесетпет аутора представило је кратак сажетак својих радова. Саопштења нису сврставана у групе као што је била пракса ранијих година, већ су сложена према темама којима су се аутори бавили. Сви присутни аутори (пет из оправданих

разлога нису могли да присуствују) придржавали су се времена предвиђеног за излагање, настојали (и успели у томе) да буду концизни. Овакав начин рада доприноси динамичности и занимљивости самог тока научног скупа, а радови ће у целини бити објављени у следећој свесци Зборника радова.

Напоран и успешан радни дан завршен је заједничким ручком, у пријатном и опуштеном расположењу.

23. Сусрете библиографа пратило је око 80 учесника из Београда, Новог Сада, Чачка, Шапца, Ниша, Лесковца, Панчева, Пожаревца, Зајечара, Кикинде, Крагујевца, Крушевца, Смедерева, Бања Луке, Источног Сарајева, Сомбора, Сремске Митровице, Цетиња, Подгорице, Ужица, Новог Пазара и Обреновца. Велики број аутора радова су припадници млађе генерације библиотекара и библиографа, а повећава се и број институција из којих они долазе, што пружа перспективу, развој и напредак библиографије као научне дисциплине, а свакако и за Сусрете библиографа.

Драгана Тојага

Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“

Стара Пазова

dtojaga@hotmail.rs

ВИДЉИВОСТ БИБЛИОТЕКА НА КУЛТУРНОЈ МАПИ СРБИЈЕ

Библиотеке су, пролазећи кроз периоде различитих друштвено-историјских промена, задржале једну константу – потребу за међусобним умрежавањем и сарадњом, како на институционалном нивоу, тако и на оном личнијем – колегијалном и пријатељском. Циљ сваког од тих окупљања је, пре свега, унапређење услуга и пословања уопште, уз несебичне размене идеја и искустава. И управо то јединство, тај неисцрпни ентузијазам и дубока посвећеност - то је оно у чему библиотекари непоколебљиво истрајавају.

Дакле, видљиви смо једни другима, пратимо рад колега у земљи и иностранству, сарађујемо и дружимо се. Усавшавамо се, развијамо и унапређујемо своје услуге у складу са потребама својих корисника. А како нас види шира јавност? Колико смо важни и укључени у друштво? Где нас на листи приоритета сврставају наши локални оснивачи? И најважније, шта можемо да урадимо да променимо слику о библиотекама и библиотекарима и укажемо на изузетан значај њиховог постојања, њихових збирки и услуга? Шта можемо да учинимо да постанемо видљивији?

У покушају да се пронађу одговори на нека од ових питања окупили су се библиотекари на стручном скупу у

Малој Ремети 8. и 9. априла 2022. године. Тема скупа била је „Видљивост библиотека на културној мапи Србије“, а организори: “Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиотекарства“, Градска библиотека Панчево и Српска читаоница у Иригу. То је други по реду стручни скуп, на ком је учествовало тридесетак учесника из Панчева, Ирига, Сремске Митровице, Старе Пазове, Шапца, Новог Сада, Ваљева, Уба и Краљева.

Програм је почео обраћањем организатора, након чега је уводну реч дала Гордана Ђилас, библиотекар саветник у Библиотеци Матице српске, која је и предложила тему стручног окупљања. Затим је Виолета Милошевић говорила о „Видљивости библиотека на културној мапи Србије – искуства ваљевске библиотеке“, и на примерима добре праксе указала на значај библиотеке у својој локалној заједници.

Након уводних излагања уследиле су три радне сесије, чији је модератор била Весна Петровић. Прву је отворила Драгана Типсаревић са темом „Акције краљевачке Библиотеке на популаризацији књиге и читања“, наводећи неке од надалеко препознатљивих делатности краљевачке библиотеке,

уз практичне савете и смернице о успешним партнерствима за различите библиотечке пројекте и активности. О „Библиотекама у Србији и њиховом доприносу културном туризму“ говорила је Катарина Јаблановић, указујући на активности које библиотеке организују са циљем доприноса културном туризму. Један од таквих пројеката свакако јесте годишњи Жички сустрет библиотекара у Краљеву, који Катарина успешно организује.

„Нова библиотека – културни ресурс и туристички потенцијал Уба“ тема о којој је говорила Јелка Панић. На опште одушевљење свих учесника представила нам је нацрте и планове нове зграде библиотеке, која ће се ускоро изградити под великодушним финансијским покровитељством локалне заједнице. У свим учесницима је заживела нада да ће и други градови поћи за примером Уба, препознати проблеме и потребе својих библиотека и одлучно кренути у њихово решавање.

Небојша Цвејић је затворио прву радну сесију темом „Где смо то ми? Библиотека шабачка на српској културној мапи“ говорећи о многобројним активностима Библиотеке шабачке, међу којима су посебно запажене оне посвећене знаменитим завичајним ауторима Михајлу Ђурићу и Станиславу Винаверу.

Вече је, сасвим пригодно фрушкогорском амбијенту, завршено поезијом коју су говорили Зоран Митић и Тодор Бјелкић, завичајни аутори из Ирига, али и неки од библиотекара.

Радни део другог дана скупа отворен је темом „Градска библиотека Панчево у виртуелном простору“, коју је представио Горан Траиловић, указујући на значај и неопходност присутности библиотека у виртуелном простору, посебно због млађих корисника. Затим је Милица Ђурђев представила „Нови сајт ГБП 'Занос игре' : библиотека, место где кроз радост креативне игре заједно стварамо свет у коме

желимо да живимо“. Говорила је и о Информационо-рефералном центру Градске библиотеке Панчево, који је почео са радом 2018. године.

Трећа сесија била је у знаку сремских библиотека. Отворила ју је Вера Новковић „Времепломом иришке читаонице : од `Устава` до навијача културе“. Представила је многобројне успешне програме и активности Српске читаонице у Иригу.

Славица Варничих, Драгана Тојага, Милијана Дмитровић Торма, Вера Новковић, Весна Петровић, Јована Бакајлић

О „Годишњаку библиотека Срема - 25 година од првог броја“ говорила је Милијана Дмитровић Торма, главни и одговорни уредник Годишњака библиотека Срема. Кроз кратак историјат настанка и ретроспективу ранијих бројева, Милијана је указала на значај овог гласила не само за стручну библиотечку заједницу, већ и шире, за друштво уопште, јер је то један од поузданих чуvara писаних сећања Срема. Славица

Варничкић и Јована Бакајлић, говориле су о „Завичајној издавачкој делатност Народне библиотеке `Симеон Пишчевић` у Шиду, од националног до регионалног значаја“ указујући на значај библиотеке као носиоца културних активности и општини у којој делује.

Небојша Цвејић и Драгана Тојага

Радни део скупа затворила је Драгана Тојага са темом „Изложбена делатност у библиотекама као вид промовисања културе, књиге и читања; традиционалне и виртуелне изложбе“, указујући на значај модификовања и прилагођавања традиционалних библиотечких услуга, са циљем приближавања библиотеке корисницима нових генерација и успостављању боље комуникације са њима. Такође је, на примеру огранака Народне библиотеке „Доситеј Обрадовић“ из Старе Пазове, указано на изазове са којима се суочавају библиотеке у малим срединама.

Поред конструктивног радног дела, учесници скупа имали су прилику и да посете манастире Бешеново и Малу Ремету, и да обиђу њихове библиотеке.

Библиотекари у манастиру Бешеново

Након свих излагања распоређених у два дана и три сесије отпочела је завршна дискусија, која је изнедрила и неке заједничке закључке. Сви учесници скупа су се сложили да библиотеке нису довољно видљиве на културној мапи Србије, и да није у пуној мери препознат њихов значај за локалну заједницу. Тој непријатној чињеници допринели смо, мора се признати, и ми сами својом недовољном присутношћу у медијима и, кроз партнерства, недовољном ангажованошћу у различитим програмима значајним за локалну заједницу. Осим тога, наметнуо се и закључак да су библиотекари, као поуздани носиоци базних капацитета својих установа, у обавези да континуирано унапређују своје квалификације, како би могли што боље да одговоре изазовима које носи општа

дигитализација друштва. Да иду у корак са временом, прате потребе корисника, и да у односу на њих креирају нове програме и услуге, иприлагођавају постојеће. А када се удружимо и радимо заједно, на оваквим и сличним скуповима, пут до звезда буде, у то нема сумње, мање трновит.

Душанка Милорадић
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица
maticna@bgvsm.org.rs

БИБЛИОГРАФИЈА ПРИЛОГА О БИБЛИОТЕКАРСТВУ У СРЕМСКОЈ ШТАМПИ У 2022. ГОДИНИ

„Сремске новине“

1. КОНКУРС ЗА НАГРАДУ „ЛУЧА“ / Софија Белотић. – Год. 62, бр. 3176 (12. јануар 2022) стр. 27.
Српска читаоница у Иригу објавила Конкурс за доделу награде „Луча“ за допринос у развоју културе и културног стваралаштва на подручју Општине Ириг.
2. ГОДИНА ТРИ ВЕЛИКА ЈУБИЛЕЈА / Софија Белотић. – Год. 62, бр. 3179 (2. фебруар 2022) стр. 11.
У оквиру програма рада Српске читаонице у Иригу обележиће се три велика јубилеја, као и пројекти из домена културе који нису везани за библиотечку делатност.
3. ВЕРНИМ ЧИТАОЦИМА И ДАРОДАВЦИМА УРУЧЕНЕ ЗАХВАЛНИЦЕ / Сања Михајловић. – Год. 62, бр. 3180 (9. фебруар 2022) стр. 21.
Библиотека „Глигорије Возаровић“ прославила 156. рођендан.
4. ВЕЛИКИ ЈУБИЛЕЈ СРПСКЕ ЧИТАОНИЦЕ / Софија Белотић. – Год. 62, бр. 3181 (16. фебруар 2022) стр. 3.
Српска читаоница у Иригу обележила осим славе Светог Трифуна и велики јубилеј, 180 година од оснивања најстаријег читалишта у Срба.

5. ВЕЛИКО ПРИЗНАЊЕ ЗА НАЈСТАРИЈЕ ЧИТАЛИШТЕ У СРБА / Софија Белотић. – Год. 62, бр. 3182 (23. фебруар 2022) стр. 3.
Сретењски орден првог степена за српску читаоницу у Иригу.
6. ПРЕПОЗНАВАЊЕ СА МИЛИЈАНОМ / Б. Топаловић. – Год. 62, бр. 3186 (23. март 2022) стр. 10.
Читаоци и пратиоци списатељице, библиотекарке и блогерке Милијане Барјактареве имали су прилику да се друже у НБ „Др Ђорђе Натошевић“ у Инђији.
7. БИБЛИОТЕКА УСКОРО ПОД НОВИМ КРОВОМ / С. Б. – Год. 62, бр. 3186 (23. март 2022) стр. 11.
О реновирању Дома војске где ће бити пресељена Градска библиотека „Атанасије Стојковић“.
8. ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА ГОРАНА ПАНЧИЋА / С. М. – Год. 62, бр. 3187 (30. март 2022) стр. 17.
Књига „Тајна сремачке младости“ завичајног аутора Горана Панчића промовисана је у Библиотеци „Глигорије Возаровић“.
9. О ПРВОМ ПЕТРОВАРАДИНСКОМ АПОТЕКАРУ / С. Б. – Год. 62, бр. 3187 (30. март 2022) стр. 20.
Изложба у Српској читаоници у Иригу о Францу Шамсу, Чеху који је отворио прву апотеку у Петроварадину.
10. УСПОН И ПАД БЛИСТАВОГ УМА / С. М. – Год. 62, бр. 3188 (6. април 2022) стр. 5.
Роман „Игра сабљама“, ауторке Бојане Ђоковић представљен је у Библиотеци „Глигорије Возаровић“ у Сремској Митровици.
11. ПРЕДСТАВЉЕН „НЕСАН“ ЖЕЉКЕ АВРИЋ / Г. М. – Год. 62, бр. 3188 (6. април 2022) стр. 9.
Књижевно вече у НБ „Др Ђорђе Натошевић“ у Инђији на ком је промовисана збирка песама „Несан“ митровачке песникиње Жељке Аврић.

12. ЗА ВИДЉИВОСТ БИБЛИОТЕКА / Г. М. – Год. 62, бр. 3190 (20. април 2022) стр. 11.
Одржан стручни скуп библиотекара у Малој Ремети.
13. РАДИОНИЦЕ У СУСРЕТ КАТОЛИЧКОМ И ПРАВОСЛАВНОМ УСКРСУ / Год. 62, бр. 3190 (20. април 2022) стр. 28.
У сусрет Ускрсу, Удружење Немаца Сремска Митровица организовало је ускршњу радионицу у читаоници митровачке библиотеке.
14. КОНТИНУИРАН РАД У УСЛОВИМА КРИЗЕ / С. Б. – Год. 62, бр. 3193 (11. мај 2022) стр. 10.
Усвојен извештај о раду Српске читаонице у Иригу у 2021. години.
15. ПРОВЕРА ЗНАЊА О СИРМИЈУМУ / Д. Т. – Год. 62, бр. 3193 (11. мај 2022) стр. 11.
У митровачкој библиотеци отворен квиз под називом „Сирмијум царски град“.
16. УСКОРО ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОЈЕКТИ / С.Б. – Год. 62, бр. 3194 (18. мај 2022) стр. 8.
О посети управника Народне библиотеке Србије Градској библиотеци „Атанасије Стојковић“ у Руми.
17. ЧУВАРИ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ / С. Б. – Год. 62, бр. 3194 (18. мај 2022) стр. 10.
У манастиру Велика Ремета одржан је стручни скуп на тему „Манастирске и црквене библиотеке чувари културне баштине“.
18. ПРОСЛАВИЛИ 65. РОЂЕНДАН / С. Б. – Год. 62, бр. 3196 (1. јун 2022) стр. 13.
Дечје одељење Библиотеке „Глигорије Возаровић“ прославило свој 65. рођендан.
19. МАЛИ МАЧВАНИ ОДНЕЛИ ПОБЕДУ / С. М. – Год. 62, бр. 3198 (15. јун 2022) стр. 5.
У Библиотеци „Глигорије Возаровић“ одржан је квиз за прваке под називом „Ау, што је школа zgodna“.

20. НАСТАВАК УЛАГАЊА У КУЛТУРНО СТВАРАЛАШТВО / С. Б. – Год. 62, бр. 3198 (15. јун 2022) стр. 10.
Покрајинска средства за Српску читаоницу у Иригу.
21. ГОДОВИ БЛИСКОСТИ / С. Б. – Год. 62, бр. 3203 (20. јул 2022) стр. 8.
У просторијама ГБ „Атанасије Стојковић“ одржана је промоција књиге Наташе Бундало Микић под називом „Годови блискости“.
22. МАНАСТИРСКЕ БИБЛИОТЕКЕ ПРЕД НОВОСАДСКОМ ПУБЛИКОМ / С. Белотић. – Год. 62, бр. 3205 (3. август 2022) стр. 10.
У Дигиталном омладинском центру у Новом Саду представљен пројекат „Каталог библиотека фрушкогорских манастира“.
23. КЊИЖЕВНИ КОНКУРС „АТАНАСИЈЕ СТОЈКОВИЋ“ / С. Белотић. – Год. 62, бр. 3206 (10. август 2022) стр. 8.
Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ Рума расписала је истоимени књижевни конкурс.
24. ЧИТАЊЕ НА БАЗЕНУ / Б. Топаловић. – Год. 62, бр. 3207 (17. август 2022) стр. 12.
Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“ у Старој Пазови отворила свој пункт на Градском базену.
25. „ЉУДСКИ ДОДИР“ ПРОТИВ ДЕХУМАНИЗАЦИЈЕ ЧОВЕЧАНСТВА / С. Б. – Год. 62, бр. 3209 (31. август 2022) стр. 20.
Победник књижевног конкурса за први необјављени роман који је рписала ГБ „Атанасије Стојковић“ у Руми је Саша Гавриловић са романом „Људски додир“.
26. ОДРЖАНА РАДИОНИЦА СТРИПА И КАРИКАТУРЕ / С. Н. – Год. 62, бр. 3210 (7. септембар 2022) стр. 5.
У Библиотеци „Глигорије Возаровић“ одржана је „Радионица стрипа и карикатуре“ за ученике од седам до 19 година.

27. ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА У ДОМУ ВОЈСКЕ / С. Б. – Год. 62, бр. 3212 (21. септембар 2022) стр. 3.
Свечано отворена Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ у новом простору.
28. ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ВИНУ У ЧАСТ / С. Б. – Год. 62, бр. 3212 (21. септембар 2022) стр. 13.
У оквиру Пударских дана у Српској читаоници у Иригу одржано је поетско вече Јасне Миленковић, песникиње из Сремске Каменице.
29. У БАЈЦИ СТАНУЈЕМ / Д. Т. – Год. 62, бр. 3213 (28. септембар 2022) стр. 5.
Маскенбал „У бајци станујем“ за основце и предшколце, одржан је у организацији Дечјег одељења Библиотеке „Глигорије Возаровић“ из Сремске Митровице.
30. ВЕЛИКИ ЈУБИЛЕЈ СРПСКЕ ЧИТАОНИЦЕ / С. Б. – Год. 62, бр. 3215 (12. октобар 2022) стр. 10.
Српска читаоница у Иригу обележила је велики јубилеј – 60 година Сабора.
31. РАТНИ ДНЕВНИК СТРЕЛЦА „НЕВИДЉИВОГ“ / Г. М. – Год. 62, бр. 3217 (26. октобар 2022) стр. 9.
У НБ „Др Ђорђе Натошевић“ у Инђији одржана је промоција књиге „Смена“ аутора Ђорђа Аничиха.
32. СУСРЕТ СЛОВАЧКИХ ПЕСНИКА / Б. Т. – Год. 62, бр. 3218 (2. новембар 2022) стр. 12.
У НБ „Доситеј Обрадовић“ у Старој Пазови традиционално за време Сајма књига у Београду, одржан је сусрет савремених словачких писаца.
33. ЛИТЕРАТУРА ЗА НАЈСТАРИЈЕ ГРАЂАНЕ / С. Б. – Год. 62, бр. 3220 (16. новембар 2022) стр. 20.
Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ у Руми донирала је одређен број књига Геронтолошком центру „Срем“ за потребе њихових корисника.

34. КЊИГА ЈЕ ЈЕДАН ОД НАЈБОЉИХ ИЗУМА / С. Миленковић. – Год. 62, бр. 3221(23. новембар 2022) стр. 6.

У оквиру „Новембарских дана 2022“, гост Библиотеке „Глигорије Возаровић“ био је писац Урош Петровић, који је сремскомитровачким основцима представио своје књиге.

35. ИЗЛОЖБА СТРИПА И КАРИКАТУРЕ / Н. М. – Год. 62, бр. 3224 (14.децембар 2022) стр. 17.

Удружење Немаца Сремска Митровица је у митровачкој библиотеци организовало традиционалну Радионицу стрипа и карикатуре.

36. ПЕСНИКИЊА ПОСТАЈЕ ПЕСМА / С. М. – Год. 62, бр. 3226-3227 (28.децембар 2022) стр. 8.

Одржана промоција књиге младе митровачке песникиње Милене Илић „Бег са отирача на којем пише добродошли“.

ЗАПОСЛЕНИ

У библиотекама Срема током 2022. године радило је 80 стручних радника. Стручни испит из области библиотекарства положила су четири библиотекара: један из Руме и три из Сремске Митровице. Запослени су учествовали на стручним семинарима, радионицама и предавањима које су организовали Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске, Библиотекарско друштво Републике Српске и друге библиотеке. Активно су учествовали у раду секција и комисија Библиотекарског друштва Србије.

Библиотека „Глигорије Возаровић“ Сремска Митровица

1. Слободан Кекић, в.д. директора
2. Ружица Станковић, дипломирани библиотекар саветник
3. Милијана Барјактаревић, виши дипломирани библиотекар
4. Душанка Милорадић, виши дипломирани библиотекар
5. Борка Беуковић Ћосић, виши дипломирани библиотекар
6. Моравка Тодић, виши дипломирани библиотекар
7. Драгана Нешковић, виши дипломирани библиотекар
8. Кристина Зукић, дипломирани библиотекар
9. Мирјана Делић, дипломирани библиотекар
10. Светлана Сабо, дипломирани библиотекар
11. Милијана Дмитровић Торма, дипломирани библиотекар
12. Јелена Васиљевић, дипломирани библиотекар
13. Дуња Радосављевић, дипломирани библиотекар
14. Дарија Рокић, дипломирани библиотекар
15. Ивана Јовановић, дипломирани библиотекар
16. Маријана Јаковљевић, дипломирани библиотекар
17. Марија Дражић, самостални књижничар
18. Милица Милошевић, књижничар
19. Светлана Коплић, књижничар

20. Драгана Пејаковић, књижничар
21. Драгана Макивић, књижничар
22. Јелена Шуљманац Милошевић, књижничар
23. Љиљана Ожеговић, књижничар
24. Јасмина Павков, књижничар
25. Ива Мимић, финансијски референт
26. Гордана Васелек, административни референт
27. Јадранка Петровић, спремачица
28. Бранка Милошевић, спремачица

Народна библиотека „Др Ђорђе Натшевић“ Инђија

1. Бранислава Танасић, директор
2. Весна Степановић, виши дипломирани библиотекар
3. Андреа Живковић Мушкиња, дипломирани библиотекар
4. Радмила Марковић, дипломирани библиотекар
5. Милица Петровић, дипломирани библиотекар
6. Јелена Ђорђевић, дипломирани библиотекар
7. Милена Тешић, виши књижничар
8. Предраг Божић, виши књижничар
9. Надежда Девић, књижничар
10. Смиљана Гагић, књижничар
11. Тамара Бараћ, књижничар
12. Весна Будисављевић, књижничар
13. Зорица Кнежевић, финансијски референт
14. Маријана Богдановић, финансијски референт
15. Јадранка Миленковић, курир-спремачица

Српска читаоница Ириг

1. Вера Новковић, директор
2. Драгослав Илкић, дипломирани библиотекар
3. Бранислав Јовичић, самостални књижничар
4. Наталија Влаховић, књижничар

Народна библиотека Пећинци

1. Невена Наић, директор
2. Миланка Андрејић, књижничар
3. Јована Лазић, књижничар
4. Зорица Зечевић, финансијски референт

Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ Рума

1. Дамир Васиљевић Тоскић, в.д. директора
2. Стеван Ковачевић, виши дипломирани библиотекар
3. Љиљана Савић, виши дипломирани библиотекар
4. Драгана Ђорђевић, виши дипломирани библиотекар
5. Алекса Кондић, дипломирани библиотекар
6. Марина Крањчевић, дипломирани библиотекар
7. Мирјана Белошевић, дипломирани библиотекар
8. Ивана Костадиновић, дипломирани библиотекар
9. Јелена Видаковић, дипломирани библиотекар
10. Анђелка Аћимовић, дипломирани библиотекар
11. Маја Зорић, дипломирани библиотекар
12. Софија Лакетић Рибич, дипломирани библиотекар
13. Драган Јанковић, књижничар
14. Јулка Јанић, књижничар
15. Драган Маричић, књижничар
16. Милка Јовановић, административни референт
17. Бранкица Ушљебрка, финансијско-рачуноводствени сарадник
18. Бранкица Угреновић, спремачица

Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“ Стара Пазова

1. Драгана Милаш, директор
2. Наташа Филип, дипломирани библиотекар саветник
3. Снежана Цветићанин, дипломирани библиотекар

4. Денис Шанта, дипломирани библиотекар
5. Драгана Тојага, дипломирани библиотекар
6. Бранислава Скоко, дипломирани библиотекар
7. Љиљана Секимић, дипломирани библиотекар
8. Марија Вучковић, дипломирани библиотекар
9. Јелена Младеновић, дипломирани библиотекар
10. Кристина Божовић, дипломирани библиотекар
11. Мирјана Поповић, књижничар
12. Драгана Живковић, књижничар
13. Олгица Суботић, књижничар
14. Јелена Међо, књижничар
15. Наташа Поткоњак, књижничар
16. Ана Николин, књижничар
17. Александар Градић, књижничар
18. Татјана Павићевић, књижничар
19. Данијела Дамјановић, књижничар
20. Јелена Ковачевић, књижничар
21. Бранимир Милинковић, књижничар
22. Јелена Козарски, књижничар
23. Мара Илић, секретар - благајник
24. Биљана Црвењачки, финансијски референт
25. Светлана Мијић, помоћни радник

Народна библиотека „Симеон Пишчевић“ Шид

1. Славица Варничкић, директор
2. Надежда Павић, дипломирани библиотекар
3. Јована Бакајлић, дипломирани библиотекар
4. Јадранка Бајуновић, виши књижничар
5. Гоца Арсеновић, књижничар
6. Наташа Станковић, књижничар
7. Биљана Крч, књижничар
8. Сања Андрић, спремачица
9. Бранислав Добројевић, технички помоћни радник